

Emmi Nuutinen

SUKUKIRJAN VALMISTUSPROJEKTI

Viestinnän koulutusohjelma
Visuaalisen viestinnän suuntautumisvaihtoehto
2010

SUKUKIRJAN VALMISTUSPROJEKTI

Nuutinen, Emmi
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Helmikuu 2011
Ohjaaja: Nurmi-Rantanen, Kirsi
Sivumäärä: 55
Liitteitä: 9

Asiasanat: projektityö, taitto

Tämän opinnäytetyön aiheena oli tarkastella sukukirjan valmistusprojektia taittajan näkökulmasta. Haasteena oli saada kokematon asiakas ymmärtämään kirjan valmistusprojektin erityispiirteet.

Tarkastelin projektin vaiheita sekä projektiryhmää ja sen toimintoja. Yritin löytää projektityöskentelyn ongelmia sekä huomata ristiriitaisuuksia käytännön ja teorian välillä.

Lisäksi kävin läpi kirjan varsinaista toteuttamista ja sitä, millaisia ulkoasuvalintoja kirjaan tehtiin. Ulkoasuvalintoihin vaikutti vahvasti asiakas itse sekä omakustanteisen kirjan tiukka budjetti.

Sukukirjan valmiiksi saaminen on monen vuoden projekti ja siksi tämänkin opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tuloksena syntyi oikean kirjan sijasta ainoastaan keskeneräinen paperivedos.

THE PRODUCTION OF FAMILY HISTORY BOOK

Nuutinen Emmi

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Media and Communication Studies

February 2011

Supervisor: Nurmi-Rantanen, Kirsi

Number of pages: 55

Appendices: 9

Keywords: project, desktop publishing

The purpose of this thesis was to examine production of a family history book from the layout designers point of view. The challenge was to get an inexperienced customer to understand the special features of book production.

I examined the project phases, the project team and its functions. I tried to find the problems of project work, and noted differences between theory and practice.

I went through the book and the actual implementation of it. In addition, I scrutinized what kind of design choices were made in the book. Appearance choices were strongly affected by the client himself and the tight budget.

The completion of a family history book is a multi-year project and that is why result of this thesis was only an unfinished paper print, instead of a real book.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	ASIAKKAANA LEVOMÄEN SUKUYHDISTYS	7
3	PROJEKTIN MÄÄRITELMÄ JA TULEVAISUUS.....	9
4	PROJEKTIRYHMÄ JA SEN TOIMINNOT	10
4.1	Projektiryhmäläiset	10
4.1.1	Projektipäällikkö ja tiimi.....	10
4.1.2	Taittajan rooli	12
4.2	Ideat ja päätöksenteko.....	13
4.3	Viestintä	14
4.4	Taittoprojektin ongelmat.....	16
5	JULKAISUPROSESSIN TAVOITTEET JA VAIHEET	17
5.1	Tavoitteet	17
5.2	Sukukirjan teon osaprojektit	18
5.3	Taittoprojekti	19
5.4	Taittoprojektin vaiheet.....	20
5.4.1	Tarpeen tunnistaminen	21
5.4.2	Suunnittelu	22
5.4.3	Aikataulu	23
5.5	Toimiiko teoria käytännössä?	25
6	KIRJAN TOTEUTTAMINEN.....	27
6.1	Tarjouspyynnöt	27
6.2	Visuaalisuuden suunnittelu	29
6.3	Hyvä sukukirja.....	30
6.4	Taittaminen ja sommittelu	33
6.5	Elementit	34
6.6	Typografia.....	35
6.6.1	Otsikko	36
6.6.2	Väliotsikko	38
6.6.3	Kuvateksti ja alatunniste	38
6.6.4	Leipäteksti	39
6.6.5	Nimiö sivu, sisällysluettelo ja nimihakemisto	41
6.6.6	Hyvään luettavuuteen vaikuttavat asiat.....	42
6.7	Kuvat	43
6.8	Värit ja kannet.....	44
6.9	Painoon	45
7	EPÄONNISTUMINEN.....	47

7.1.1 Virheet painotuotteessa	47
7.1.2 Projektin epäonnistuminen.....	48
7.1.3 Ongelmien sattuessa.....	49
8 PROJEKTIN LOPPUTULOS	50
8.1 Ohjeita sukukirjan tekijöille.....	50
9 LOPUKSI.....	52
LÄHTEET.....	54
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä keskityn siihen, millainen on taittajan projekti, kun kyseessä on omakustanteisen sukukirjan valmistus. Selvitän, miten omakustanteisuus ja ei-ammattilaisten kanssa työskentely vaikuttavat taittoon, budjettiin, aikatauluun sekä työskentelytapoihin. Myös omien sukulaistensa kanssa työskentely tuo työskentelytapoihin muutamia erityispiirteitä. Peilaan käytäntöä lukemaani teoriaan ja käyn läpi projektin vaiheet sekä kohtaamani ongelmat.

Projekti alkaa, kun havaitaan ongelma tai tarve. Tässä tapauksessa pääprojekti oli alkanut jo kauan ennen kuin huomattiin taittajan tarve. Pääprojektilla tarkoitan tässä Levomäen sukuyhdistyksen tekemää sukututkimusta, jonka tavoitteena oli koota tiedot Levomäen suvun Ypäjän haaroista yksien kansien väliin sukukirjaksi.

Taittaja eli minä tulin siis sukukirjan valmistusprojektiin mukaan kesken kaiken ja myös tämä vaikutti vahvasti työskentelytapoihin ja kohtaamiini ongelmiin. Kirjan ulkoasu oli pitkälti ennalta määritelty ja taitettavaksi saamani materiaali ei ollut ns. taittajaystävällistä. Tässä projektissa taittajan tehtävät laajenivat tekstin muokkaamiseen ja oikolukemiseen.

Julkaisuprojektin onnistumiseksi on hallittava työprosessin jokainen vaihe sisällön luomisesta painoon asti (Adobe Press 1999, 163). Yhden prosessin myöhästyminen vaikuttaa kaikkiin sitä seuraaviin vaiheisiin. Sukukirjan valmistusprojektissa aikataulussa ei pysytty, minkä vuoksi taittaminenkin jatkui sovittua pidemmälle eikä valmistettu painotuotetta saatu tavoitteiden mukaisesti aikaiseksi. Sen sijaan kirjasta tulostettiin paperivedos, jonka pohjalta projektia jatketaan talvella 2010-2011.

Tämän opinnäytetyön luvussa 6 tarkastelen lähemmin sukukirjan toteuttamisen projektia eli minulle kuuluneita tehtäviä sekä käyn läpi kirjassa tehtyjä ulkoasuvalintoja. ”Taittaminen on suurelta osin sommittelua, mutta ennen kaikkea se on tiedon saattamista lukijalle mahdollisimman tehokkaalla ja miellyttävällä tavalla” (Loiri & Juholin 1998, 70). Alaluvussa 6.9 selvitän myös, miten kirja kannattaa painaa ja millainen paperi sille kannattaisi valita.

Projektityöskentely-aiheisia kirjoja on paljon saatavilla, mutta taittajan näkökulmasta kirjallisuutta löytyy vähemmän. Taittaja työskentelee usein yksin ja on oman projektinsa projektipäällikkö sekä työntekijä. Taittaja voi helposti jäädä muiden projektityöntekijöiden ja –vaiheiden jalkoihin, jos hän ei osaa olla tarpeeksi päättäväinen ja kieltäytyä tehtävistä, jotka eivät hänelle kuulu.

Pelkästään kirjoista lukemalla ei kuitenkaan opita, miten projekti toteutetaan menestyksekkäästi, sillä ihmiset käyttävät enemmän omaa älyään ja viisauttaan kuin tietämystä tietyistä teknologioista tai teorioista (Karlsson & Marttala 2001, 146; Berkun 2006, vi).

2 ASIAKKAANA LEVOMÄEN SUKUYHDISTYS

Levomäen sukuyhdistys aloitti sukutietojen keräämisen kirjaksi vuonna 2006. Kaikki projektiin osallistuneet tekivät työnsä vapaa-ajallaan ilman palkkiota. Minut valittiin keväällä 2010 taittamaan n. 200-sivuinen *Ypäjän Levomäen torpan vaiheita* -kirja painovalmiiksi. Koko projektin budjetti oli 6 000 €, joka oli käytännössä tarkoitettu 200 kpl painoksen painokuluille.

Asiakkaan kokemattomuus kävi parhaiten ilmi materiaalista; tekstinkäsittelystä ja materiaalin järjestämisestä. Taittavaksi saamani tekstit sisälsivät paljon kielioppi- ja tekstinkäsittelyvirheitä, kuten esim. kolme välilyöntiä sanojen välissä. Lisäksi jokainen sukuhaara oli omassa tiedostossaan ja tiedostot oli nimetty sekavasti. Taulujen sisältämät tiedot eivät noudattaneet yhtenäistä logiikkaa ja yhdenmukaisuuden luomisesta muodostuikin yksi tärkeimmistä tehtävistäni.

Toimeksiannon on ulkopuolisen toimijan kanssa oltava aina kirjallinen eikä sitä pitäisi tehdä puhelimesta. Kirjallinen tilaus helpottaa oikeiden asioiden tekemistä ja siitä voi ongelmatilanteissa olla hyötyä. (Toro 1999, 25; Lööw 2002, 39, 202; Kettunen 2009, 86.) Levomäen sukuyhdistyksen kanssa laadimme ainoastaan opinnäytetyösopimuksen, joka sisälsi tiedon pelkästään siitä, että taitan kirjan opinnäytetyönä-

ni. Sopimuksessa ei siis ollut kuvattuna tarkempia tehtäviäni ja myöhemmin ymmärsin, että tarkempi sopimus tehtävistäni olisi ollut omaksi parhaakseni.

Suunnittelijan työ on asiakaspalvelua. Asiakaspalvelijana täytyy muistaa pysyä aikataulussa ja budjetissa, ilmoittaa virheistä ja väärinkäsityksistä heti ja olla luottamuksen arvoinen, rehellinen ja suora. Lisäksi täytyy olla utelias ja kysellä paljon eikä saa väheksyä pieniä töitä. On tärkeää kuunnella asiakkaan murheet, toiveet ja huolet. Asiakkaalle on myös raportoitava säännöllisesti ja riittävällä tavalla, jotta eteen tulleet ongelmat ja sovitut asiat pysyvät tiedossa. (Toro 1999, 26; Kettunen 2009, 36-37.)

Sukuyhdistyksen yhteyshenkilön Pentti Levosen kanssa raportointi puolin ja toisin tapahtui työn edetessä lähinnä sähköpostin välityksellä ja soittamalla. Kerroin, missä vaiheessa taittoa olin ja paljonko sivuja oli mennyt. Lisäksi lähetin taittamaani materiaalia PDF-tiedostoina. Minulle raportoitiin siitä, missä vaiheessa materiaali oli ja lähetettiin korjauksia ja lisäyksiä sähköpostin lisäksi myös kirjeellä.

Toron (1999, 27) mukaan hyvä asiakas antaisi työstä hyvät perustiedot ja vapaat kädet sen toteuttamiseen, sillä näin menettelemällä syntyy paras lopputulos. Koska sukukirjan ulkoasu oli jo suurimmaksi osaksi ennalta suunniteltu, en saanut sen toteuttamiseen täysin vapaita käsiä. Asiakas ei myöskään kertonut selkeästi projektin perustietoja. Hyvä asiakas luottaa suunnittelijan ammattitaitoon, arvostaa suunnittelijan näkemyksiä ja antaa sekä hyvää että rakentavaa palautetta. Sukukirjan toteutusprojektissa näin tapahtuikin. Hyvän asiakkaan pitäisi myös kertoa aikataulu ajoissa ja muistaa neuvotella muutoksista suunnittelijan kanssa. Asiakkaan tulisi myös itse pysyä aikataulussa, mutta sukukirjan toteutusprojektissa aikataulu oli suurin ongelma enkä usko sen olleen selvä kenellekään osapuolelle. Hyvä asiakas lisäksi vastaa materiaalin tarkistuksesta ja omista korjauksistaan.

Asiakassuhde on selvempi, kun tehdään töitä ulkopuoliselle asiakkaalle. Silloin ympäristöön (kilpailutilanne, liiketoiminta, henkilöstö jne.) tutustumiseen on varattava tarpeeksi aikaa ja on tärkeää dokumentoida kaikki, myös ns. epäviralliset keskustelut. Levosen kanssa käydyistä keskusteluista en erillistä dokumentointia pitänyt tarpeen, sillä lähes kaikki keskusteltu löytyi sähköpostiviesteistä, jotka olivat tallessa postilaa-

tikossani. Näitä dokumentteja voi tarvita erityisesti ongelmatilanteissa, mutta tällaisia ongelmatilanteita ei sukukirjan valmistusprojektin aikana syntynyt. (Kettunen 2009, 38-39.)

3 PROJEKTIN MÄÄRITELMÄ JA TULEVAISUUS

Sukukirjan julkaiseminen on projekti. Projektinhallinnan ajatus on vanha ja sitä käytettiin jo esim. egyptiläisten pyramidien ja roomalaisten vesijohtojen rakentamisessa. Projektipäälliköiden rooli on ollut eri aikakausilla melko samanlainen. Kaikki projektit ovat riippuvaisia viestinnästä, päätöksenteosta ja luovan ja loogisen ajattelun yhdistämisestä. Yleensä projekteilla on tavoite, aikataulu, budjetti ja asiakas. Lisäksi projektin aikana harjoitetaan dokumentointia ja noudatetaan tiettyjä työskentelytapoja. (Löow 2002, 17; Berkun 2006, 2-3.)

Projekti-sana tulee latinasta sanasta *projectum*, joka tarkoittaa esiin heitetty. Projekti kuvaa muotoa eikä sisältöä, siksi pelkästään idean ainutlaatuisuus ei tee toiminnasta projektia. Projekti kuvataan usein kestoaltaan rajalliseksi ja ainutkertaiseksi toiminnoksi, joka on muusta meneillään olevasta toiminnasta erillään. Sen tarkoituksena on budjettia noudattamalla saavuttaa hallitseva ja erityinen päämäärä aikaa ja kustannuksia säästämällä. Projektin painopistealue eli se, mitä pidetään tärkeimpänä voi vaihdella tavoitteen, aikataulun ja budjetin välillä. Kun projekti on ohi, se puretaan. (Karlsson ym. 2001, 11, 14; Löow 2002, 16, 18.)

Nykyään kaikkea mahdollista kutsutaan projektiksi. Projektista onkin sanana muodostunut muotisana, jota käytetään, vaikka asialla ei olisi mitään tekemistä projektityöskentelyn kanssa. ”Projekti” saa toiminnan kuulostamaan myönteiseltä ja houkuttevalta, sillä se poikkeaa tavallisesta. Lisäksi jotkut työmarkkinasopimukset eivät salli tietyn tyyppisiä määräaikaista työsuhteita, paitsi jos niitä kutsutaan projekteiksi. (Karlsson ym. 2001, 12; Löow 2002, 16.)

Projektien suosio perustuu niiden tulossuuntautuneisuuteen sekä siihen, että tiimi pääsee tekemään sitä, mitä se osaa, jonka seurauksena kiinnostus projektia kohtaan kasvaa. Tämän myötä projekti myös etenee nopeammin. Suosiota kasvattaa myös se, että projektin tuloksia on helppo arvioida. (Löow 2002, 18.)

Monica Löow (2002, 15) ennustaa, että tulevaisuudessa työtehtävät vaihtelevat laajasti, ei välttämättä ole selkeää työnkuvaa eikä takeita vakituisesta työstä. Jokainen tulee työskentelemään siellä, missä hänen erikoisosaamisensa ja pätevyytensä sillä hetkellä ovat sopivimmassa käytössä. Elämme toisin sanoen muuttuvassa yhteiskunnassa, jossa projektit ja projektiryhmät ovat yleistymässä.

Projektin olosuhteet ovat yleensä epävarmoja eikä valmiita vastauksia ole. Jotta pystyy työskentelemään projektissa, tarvitsee osata

- suunnitella, toteuttaa ja dokumentoida
- viestiä, ratkaista ongelmia, käsitellä ristiriitoja, kuunnella, eläytyä muiden asemaan sekä ymmärtää arvojen ja normien merkitys
- neuvotella, muuttaa teoria käytännön teoiksi ja laatia liiketoimintasuunnitelma.

(Löow 2002, 16, 38.)

4 PROJEKTIRYHMÄ JA SEN TOIMINNOT

4.1 Projektiryhmäläiset

4.1.1 Projektipäällikkö ja tiimi

Projektin tärkein menestystekijä on hyvä projektipäällikkö. Projektipäällikkö vastaa siitä, että projekti valmistuu ajoissa, pysyy budjetissa ja lopputulos vastaa tavoitteita. Projektipäällikön ominaisuuksiin kuuluvat päämäärätietoisuus, täsmällisyys, tark-

kuus, vahva itsetunto, kyky johtaa ihmisiä, hyvä neuvottelutaito ja esiintymiskyky, uskallusta puuttua asioihin, kyky hoitaa useita asioita yhtäaikaisesti, uskallusta sanoa ei ja rohkeutta kohdata ja sallia epäonnistumisia, sillä epäonnistuminen opettaa kaiken eniten. (Löow 2002, 128; Tiirikainen, 2007; Kettunen 2009, 29-31.)

Jos vastuuta projektin läpiviemisestä ei heti alussa anneta kenellekään, lopulta sitä ei myöskään ole kenelläkään (Kettunen 2009, 16). Yleensä vastuun kantaa projektipäällikkö. Taittoprojektissa vastuu oli siis minun, mutta sukukirjan valmistumisen vastuu oli Levosella ja Heikki Viirosella, vaikka mitään virallisia projektipäällikkönimityksiä ei silti tehty.

Kettusen (2009, 41-42) 10 käskyä projektipäällikölle ovat seuraavat:

1. Suunnittele huolellisesti (liian usein halutaan äkkiä kiinni oikeisiin töihin).
2. Dokumentoi sovitut asiat ja keskustelut.
3. Valvo projektin etenemistä.
4. Ole rehellinen ja avoin projektin omistajalle.
5. Tartu ongelmiin heti.
6. Jaa tehtäviä ja vaadi raportointi.
7. Uskalla kieltäytyä ja vaadi perusteluja.
8. Huolehdi jaksamisesta.
9. Tee riskianalyysi ja seuraa, miten riskit kehittyvät.
10. Priorisoi ja opi kestävästi tekemättömien töiden paine.

Erityisesti 7. käskyn noudattaminen tuntui vaikealta. Omasta mielestäni kieltäydyin hyvinkin monesti, mutta jotenkin kuitenkin päädyin lopulta tekemään sen, mistä olin aluksi monta kertaa kieltäytynyt. Se onkin varmaan yksi suurimmista ongelmista tällaisissa ns. sukulaisprojekteissa, joissa pitäisi työskentelyn lisäksi pystyä säilyttämään myös hyvät välit.

Berkun (2006, 21) sanoo projektipäällikölle: ”Ei ole väliä moniko ideoista oli sinun ja moniko jonkun muun, kunhan lopputulos on positiivinen.” Tämä oli koko projektin ajan minulle yksi tärkeimmistä ohjeista, jonka yritin pitää mielessä, sillä välillä piti toteuttaa myös omasta mielestäni huonoja ideoita.

Tiimi muodostuu projektityöntekijöistä. Sukukirjan taittoprojektin tiimiin kuuluivat siis minun lisäksi Levonen ja Viironen. Lisäksi minä toimin taittoprojektin projektipäällikkönä. Projektipäällikkönä minulla oli oltava selkeä tapa välittää tietoa tiimileni ja vastavuoroisesti saada tiimiltäni tietoa. Lisäksi tiimin jäsenten oli kyettävä välittämään toisilleen tietoa, sillä tiimin kokonaisuosaaminen on suurempi kuin sen yksilöiden osaaminen. Sukukirjan valmistusprojektissa tieto välittyi parhaiten sähköpostilla ja soittamalla. (Löow 2002, 131; Kettunen 2009, 140.)

Ristiriidat ovat välttämättömiä kehityksen käynnistäjiä, mutta tiimin sisäiset kitkat hidastavat projektin etenemistä. Todennäköisimmin ihmisiä ärsyttää eniten sähköposti, kokoukset ja tiimipalaverit. Sähköposti oli taittoprojektin lisäksi koko sukukirjan valmistusprojektin aikana tärkein viestintäväline enkä siksi usko sen ärsyttäneen ketään. Kokouksia ja tiimipalavereja ei taittoprojektin aikana edes pidetty. Toisen osapuolen voi saada myös helposti ärsyyntymään, jos pitää häntä idioottina, ei luota häneen tai tuhlaa hänen aikaansa. (Löow 2002, 139; Berkun 2006, 246-247.)

4.1.2 Taittajan rooli

Taittajan työ ei ole itseilmaisua vaan hänen tehtävänä on toimia viestinvälittäjänä (Loiri ym. 1998, 80). Taittajan tehtävänä on siis toteuttaa asiakkaan näkemyks. Asiakas haluaa jotain, mutta hänellä ei ole taitoa tai ohjelmia toteuttaa haluamaansa. Siksi taittajalle jääkin usein vain vähän mahdollisuuksia suunnitella omia näkemyksiään, varsinkin jos asiakas on täysin juurtunut omiin näkemyksiinsä.

Sanonta ”Asiakas on aina oikeassa” pätee myös taittajan työhön. Asiakasta on kuunneltava ja omia näkemyksiään kannattaa esittää hienovaraisesti ja hyvin perustellen. Taittaja voi saada oman näkemyksensä läpi myös pikku hiljaa totuttamalla asiakasta tietynlaisiin ratkaisuihin kuten esim. uuteen fonttiin.

Yksi taittajan tärkeä työ on myös saada kerrottua ei-ammattilaiselle asiakkaalle, millaista taittajan työ on, mitkä asiat vaikuttavat työn hyvään sujuvuuteen ja mitä asioita on jälkeenkäin hankala muuttaa. Näistä asioista keskustelimme Levosen kanssa, mut-

ta tieto ei välittynyt muille projektiin osallistuneille. Parempi olisi ollut, jos olisin päässyt puhumaan kaikille projektiin osallistuneille yhtä aikaa.

4.2 Ideat ja päätöksenteko

Pystymme kaikki saamaan ideoita, vaikka toiset ovat siinä parempia kuin toiset. On siis olemassa myös huonoja ideoita. Ideat näyttävät hyviltä tai huonoilta vain jossakin kontekstissa, suhteessa muihin ideoihin tai tavoitteisiin. Hyvät kysymykset vetävät puoleensa hyviä ideoita ja vastauksia. Samalla siis huonot ideat vievät hyviin ideoihin. Toisinaan paras ratkaisu ongelmaan on löytää älykäs tapa työskennellä rajoitteiden puitteissa ja juuri siitä oli kysymys sukukirjan taittoprojektissa. (Berkun 2006, 112, 119, 121, 128, 139.)

Kaikkeen päivittäiseen tekemiseen liittyy päätöksenteko. Metatason päätöksentekoprosessissa päätetään, mihin päätöksiin aika ja energia sijoitetaan. (Berkun 2006, 196, 198.)

Ihmiset tekevät päätöksiä yksittäis- ja vertailevan arvioinnin avulla. Yksittäisarvioinnissa päätös tehdään nopeasti ja valitaan ensimmäinen mahdollinen vaihtoehto. Yksittäisarvioinnilla riittää, kun päästään tyydyttävään tulokseen, jossa pääkriteeri täyttyy. Vertailevassa arvioinnissa valitaan useasta vaihtoehdosta paras. Vertailevaa arviointia on hyvä käyttää monimutkaisissa asioissa, joissa päätöksellä on suuri merkitys ja vaihtoehdot ovat vieraampia. Vertaileva arviointi on myös hyvä keino vakuuttaa muita ihmisiä ja se toimii myös nopeissa tilanteissa. (Berkun 2006, 201-203.)

Jos pystyy keksimään ainoastaan yhden vaihtoehdon, ei ymmärrä ongelmaa riittävän hyvin, sillä vaihtoehtoja on aina olemassa. Päätöksen tekoon liittyy tunteet, stressi ja paineet. (Berkun 2006, 203.) Taittoprojektin aikana saatoin itse keksiä moniakkin vaihtoehtoja, mutta asiakas oli niin juurtunut omiin alkuperäisiin ideoihinsa, ettei halunnut muuttaa niitä. Toisaalta, sain omia ideoitani läpi totuttamalla asiakkaan esim. uuteen otsikkofonttiin, jonka seurauksena asiakas totesi sen olevan sittenkin hyvä vaihtoehto.

Toisinaan on hyvin selvää, kuinka yksi vaihtoehtoista on ylitse muiden, mutta joskus käykin päinvastoin: helpolta tuntunut tilanne on monimutkaisempi kuin aluksi luultiin. Päätös voi olla hyvä, mutta sillä voi silti olla myöhemmin huonoja vaikutuksia. (Berkun 2006, 204, 216.) Taittoprojektin tuloksista on vielä vaikea sanoa, mitkä päätökset ovat osoittautuneet huonoiksi, sillä kirjan toimivuudesta käytännössä ei vielä tiedetä mitään muuta kuin, että tämänkaltaisia sukukirjoja on julkaistu aiemminkin.

Päätösten yksityiskohtainen dokumentointi purkaa muistikuorman ja paperilta sen voi taas palauttaa nopeasti mieleen. Tämän seurauksena voidaan keskittyä täysillä olennaiseen. (Berkun 2006, 87.) Sukukirjan taittoprojektissa päätöksiä ei dokumentoitu, mutta taiton ja oikoluvun edetessä esiin nousseet kysymykset ja ongelmat kirjoitin heti paperille. Tästä paperista on hyötyä, kun kirjaa ryhdytään tarkastamaan.

4.3 Viestintä

Viestintä on inhimillistä toimintaa, jota kaikki harjoittavat, mutta johon vain harvat ovat tyytyväisiä. Jollei viestintä toimi, on mahdotonta onnistua. Sanomaa ei aina ymmärretä niin kuin lähettäjä on sen tarkoittanut. Tähän voivat vaikuttaa esim. viestin epäselvyys, eri viitekehykset eli asiayhteydet, väsymys ja ristiriitaisuudet kehonkielen kanssa. Vastuu viestinnän onnistumisella on sekä lähettäjällä että vastaanottajalla. (Lööv 2002, 135-136; Berkun 2006, 224.)

Nykyisiä viestinnän ongelmia ovat laatu ja tehokkuus, kun se ennen oli hitaus. Lisäksi viestijöiden suhteitten on oltava kunnossa, ennen kuin viestintää voidaan lisätä. (Berkun 2006, 224-225.)

Tiedon ja tiedostojen siirtäminen on sähköpostin avulla tehokasta. Sähköposti ei voi kuitenkaan kokonaan korvata säännöllisiä projektiryhmän tapaamisia, sillä siitä puuttuu aito ja nopea dialogi. Täytyy muistaa, että sähköpostin välityksellä tulisi jakaa vain neutraalia tietoa ja negatiiviset asiat olisi hyvä sanoa kasvotusten. (Kettunen 2009, 142.)

Yleensä ihmiset eivät lue tai kirjoita sähköposteja kovinkaan hyvin. On ironista, että sähköpostin nopeus ja kätevyys menevät hukkaan, kun emme ymmärrä, mitä lähettäjä yrittää kertoa tai emme saa vastaanottajaa ymmärtämään, mitä itse yritämme sanoa. (Berkun 2006, 255.) Tämän huomasin omassa projektissani, kun yritin kysellä sukuhaarojen järjestystä. Saamistani vastausviesteistä huomasin, että kysymyksiäni ei ollut ymmärretty tai se oli muuten vain sivuutettu. Lopulta asia selvisi sukulaisvierailun yhteydessä.

Vain harvat myöntävät lähettävänsä huonoja sähköposteja. Viestintäongelmista syytetään yleensä kaikkea muuta paitsi itseään. Berkun (2006, 255-259) ohjeistaa ajattelemaan, onko tietyn sähköpostin lähettäminen aivan välttämätöntä. Lisäksi Berkun sanoo, että FYI (For Your Information) –tyyppiset sähköpostit pitäisi lähettää erikseen, vaikka jollakin erottavalla tunnuksella (esim. FYI viestin alussa). Jos ei vastaanottajana ymmärrä viestin sisältöä, pitäisi soittaa viestin lähettäjälle.

Asioita, jotka voivat mennä pieleen ovat

- olettaminen (apu: varmistaminen) (kumpi osapuoli tahansa)
- selkeyden puuttuminen (lähettäjä)
- puuttuva kuunteleminen (vastaanottaja)
- saneleminen (antaa määräyksiä, ei selittele eikä kuuntele) (lähettäjä)
- ongelmien epäyhteensopivuus (ei puhuta samasta asiasta) (molemmat)
- henkilökohtaiset hyökkäykset (toinen osapuoli siirtyy pois asiasta ja ryhtyy esim. syyttelemään toista)
- pilkka, iva, moite (kumpi osapuoli tahansa).

(Berkun 2006, 231-233.)

Sukukirjan valmistusprojektin aikana viestinnässä ilmenneitä ongelmia olivat olettaminen, selkeyden puuttuminen sekä ongelmien epäyhteensopivuus. Osittain ongelmat saattoivat johtua sukupolvien välisestä kuilusta sekä siitä, että tämänkaltaisessa projektissa työskenteleminen oli kaikille osapuolille uutta. Minä en ehkä osannut kysyä oikeita asioita ja asiakas oletti minun jo tietävän jonkin asian. Levonen itse on ollut projektissa jo niin kauan mukana, ettei hän välttämättä edes muistanut sanoa kaikkia niitä asioita, jotka ovat uudelle tulokkaalle tärkeää tietoa.

4.4 Taittoprojektin ongelmat

Taittoprojektin aikana ilmeni muutamia keskeisiä ongelmia, joita en osannut odottaa. Vaikka ajatus siitä, että saattaisin ryhtyä taittamaan sukukirjaa, oli ollut tiedossa jo pidemmän aikaa, ei ollut helppoa hypätä projektiin mukaan ikään kuin kesken kaiken. Tiettyjä materiaalin ongelmia (esim. kuvien laatu ja tekstin sekavuus) olisi voitu välttää, jos olisin ollut projektissa alusta asti mukana.

Ennen ensimmäisen työnäyteversioni taittamista kului monta sähköpostia Levosen kanssa siihen, mihin järjestykseen sukuhaarat laitetaan. Kaikki 11 sukuhaaraa oli nimittäin omina Word-tiedostoinaan ilman numerointia tai muitakaan vihjeitä järjestyksestä. Jos kirjan toimittaja olisi ollut ammattilainen, hän olisi ehkä osannut pitää tiedostot selkeämmässä järjestyksessä. Tämä tuotti lisätoita minulle, sillä minun piti järjestellä tiedostot kokonaan uusiksi.

Materiaalia valmistivat eri ihmiset ja siksi sen taso vaihteli paljon. Työkseni jäi esim. ylimääräisten välilyöntien poistaminen ja muiden tekstinkäsittelyvirheiden korjaaminen sekä tekstin loogisuuden luominen. Tämäkin hidasti projektia, koska en aluksi ollut tietoinen, että työhöni kuuluu myös tämänkaltainen oikolukeminen.

Taittajan työskentelyä ei aina ymmärretty, mikä tarkoittaa sitä, että epäonnistuin taittajan tehtävien kuvaamisessa. Sen jälkeen, kun minut hyväksyttiin taittajaksi, sain Levoselta viestin, että voin aloittaa taittamisen ja hän kertoo sitten, kun materiaalia ei enää tule lisää. Jos olisin taittanut keskeneräisen materiaalin ja sitten saanut tiedon, että yhdelle sivulle pitää vielä lisätä yksi kuva, olisi siitä eteenpäin saattanut mennä kaikkien sivujen taitto uusiksi, sillä kuvaa varten sivulle olisi tehtävä tilaa siirtämällä sitä seuraavia tauluja alemmas. Koska materiaali oli hyvin keskeneräistä, olisin tämän kuvan lisäyksen jälkeen voinut saada vastaavanlaisia tietoja kuvien lisäämisestä ja joutunut tekemään taiton monta kertaa uusiksi. Tämän asian suhteen olinkin päättäväinen enkä suostunut aloittamaan taittamista keskeneräisellä materiaalilla, sillä taulujen tarvitseman tilan arviointi oli mahdotonta. Projektin lopussa tein kerralla valokuvallisäykset sekä muut isot korjaukset ja sanoin asiakkaalle, että seuraavat korjaukset tehdään sitten, kun kaikki materiaali on valmista.

Ongelmana tuntui myös olevan se, että projektiin osallistuvilla ei ollut mitään kiirettä saada omia osuuksiaan valmiiksi. Tähän saattoi vaikuttaa myös se, että muut paitsi taittaja tekivät työtään omalla vapaa-ajallaan, jolloin muut asiat menevät helposti sukukirjan edelle.

Yksi iso ongelma oli, etten projektin alussa osannut lukea sukukirjaa tai oikeastaan tarkemmin sanottuna en ymmärtänyt tauluja ja niiden numerointia. Ennen taittamisen aloittamista selvitin kirjastosta löytyvistä sukukirjoista, miten sukukirjaa luetaan, sillä oma ongelmani liittyi luultavasti siihen, että saamaani materiaalia ei oltu vielä tarkistettu eivätkä taulut viitanneet oikeisiin tauluihin. Tämä aiheutti siis sekaannusta. Käytännössä opin lukemaan tauluja paremmin samalla kun taitoin ja muokkasin tekstiä.

Jos olisin päässyt projektiin mukaan jo heti silloin, kun sukutietoja alettiin kerätä ja koota yhteen, olisin päässyt antamaan materiaalien tuottajille ohjeistuksia siitä, miten materiaalia tuotetaan ja tallennetaan. Tämä olisi helpottanut ja nopeuttanut omaa työtäni.

5 JULKAISUPROSESSIN TAVOITTEET JA VAIHEET

5.1 Tavoitteet

Pääprojektin tavoite oli saada aikaan kattava sukukirja mahdollisimman pienillä kustannuksilla. Tavoitteet motivoivat ja ne tulisi esittää kirjallisena (Lööw 2002, 49). Lisäksi sukukirjalle asetettujen tavoitteiden pitäisi pysyä mielessä kaikissa kirjan suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvissä työvaiheissa (Koskinen 2001, 24). Taittoprojektin tavoite oli kesän aikana taittaa asiakkaan toivomusten mukainen helppolu-kuinen kirja, jossa sivuja on käytetty säästeliäästi.

Suunnittelutehtävän hahmottamiseksi ja sukukirjan tavoitteita määriteltäessä tulisi pohtia ainakin seuraavia kysymyksiä (Olen merkinnyt kursiivilla vastaukset Levomäen sukukirjan pohjalta.):

- Kenelle tuote on tarkoitettu? *Levomäen sukuun kuuluville aikuisille.*
- Miten sisältö aiotaan esittää? *Selkeästi ja helppolukuisesti.*
- Miten tuote toimitetaan vastaanottajalle? *Vastaanottaja noutaa tuotteen itse eikä niitä tarvitse postittaa.*
- Mikä on tuotteen tarkoitus? *Kirjalla halutaan jakaa tietoa.*
- Mitä painotuotteen halutaan viestivän lähettäjältä? *Luotettavuutta ja asiallisuutta.*
- Onko tuotteen erotuttava muista? *Ei.*
- Onko sen herätettävä huomiota? *Sen verran, että kyseisen suvun jäsenet kiinnostuvat siitä.*
- Millaiseen käyttöön tuote on tarkoitettu eli luetaanko se vain kerran vai esim. myöhemmin uudestaan? *Kirjasta halutaan kestävä, sillä se on tarkoitettu säästettäväksi ja tarpeen tullen selailtavaksi.*
- Mitä tuote saa maksaa? *Max. 30 €/kirja.*

(Lyytikäinen & Riikonen 1995, 7-10; Koskinen 2001, 28-29.)

Sekä Berkun (2006), Kettunen (2009), Lööw (2002) että Tiirikainen (2007) puhuvat tavoitteiden pilkkomisesta pienemmiksi tavoitteiksi, etapeiksi. Jokaisen etapin jälkeen tulisi tarkistaa, miten jokaisen aikaansaamat tulokset vaikuttavat kokonaisuuteen (Lööw 2002, 49).

5.2 Sukukirjan teon osaprojektit

Pääprojekti oli siis sukututkimus, jonka tavoitteena oli koota sukukirja. Sukukirja on painotuote, jonka valmistus koostuu tekstin tekemisestä, kuva-aineistojen hankinnasta, ulkoasusuunnittelusta ja taitosta sekä painamisesta. Kannattavuutta ajatellen kannattaa tehdä työstä ne osat itse, jotka osaa ja ehtii. (Toro 1999, 18, 29.) Seuraavaksi tarkastelen tarkemmin, millaisista osaprojekteista sukukirjan valmistusprojekti muodostui. Katso myös liite 1.

Ensimmäinen osaprojekti sukukirjan kokoamisessa oli tiedonkerääminen eli itse sukututkimus. Sukuhaarojen toimituskuntia oli kahdeksan ja niissä oli yhteensä 17 jäsentä. Jokaisen haaran toimituskunta keräsi tietoa omasta haarastaan ja toimitti valmiit tekstit ja kuvat kirjan toimittajalle Levoselle. Levonen kokosi tiedot yhteen. Pyrkimyksenä oli saada aikaan enemmän kuin pelkkä henkilöluettelo, joten toimituskuntien tehtäviin kuului myös muistitiedon kirjoittaminen ylös sekä valokuvien kerääminen.

Toinen osaprojekti oli taitto. Tässä projektissa työskenteli taittajan eli minun lisäksi Levonen materiaalin toimittajana ja toimeksiantajan yhteyshenkilönä sekä Viironen oikolukijana ja kustannusvastaavana. Taittajan tehtäviin kuului kuvankäsittelyn ja taittamisen lisäksi tekstin muokkaaminen ja korjaaminen oikoluvun myötä sekä tarjouspyyntöjen tekeminen.

Kolmas osaprojekti olisi ollut kirjan painaminen lopulliseksi tuotteeksi. Tavallisesti asiakas tilaa painotyön suunnittelijalta ja suunnittelija tilaa työn painotalolta ja myös hoitaa yhteydet painoon (Toro 1999, 25). Tähän projektiin olisivat siis osallistuneet taittaja ja kirjapaino, mutta materiaalia ei saatu kaikkea kerättyä, joten tähän vaiheeseen ei koskaan päästy. Sen sijaan kirjasta tulostettiin Multiprint Oy:ssä mustavalkoinen tuloste kirjan jatkokehittelyä varten.

5.3 Taittoprojekti

Julkaisuprosessi lähtee liikkeelle julkaisutarpeesta ja ideasta. Valmista painotuotetta edeltävät vaiheet ovat

1. toimeksianto ja julkaisun tavoitteiden määrittäminen
2. tarjouspyynnöt kaikilta työhön osallistuvilta
3. aineiston hankkiminen
4. taitto
5. aineiston toimittaminen painoon
6. vedosten tarkastaminen ja painaminen
7. jälkikäsittely

8. valmiiden tuotteiden toimitus asiakkaalle.

(Koskinen 2001, 13; Pesonen 2007, 380-381.)

Vaiheita 5-8 ei sukukirjan valmistusprojektissa ole vielä käyty.

Yksinkertaisimmillaan projektissa on vain yksi ihminen. Sukukirjan taittoprojektissa minä olin projektityypiltäni tuo Berkunin (2006, 54) yksinäinen supermies, joka teki kaiken itse. Berkunin muita projektityyppejä ovat pieni ulkopuolinen tiimi ja iso sisäinen tiimi. Nämä kaikki kolme tyyppiä poikkeavat toisistaan organisatorisen rakenteen ja valtuutusten suhteen. Taittoprojektin painopistealueena oli aikataulun, tavoitteen ja budjetin yhdistelmä, sillä tavoite oli mahdollista saavuttaa ainoastaan tietyssä aikataulussa annetulla budjetilla.

Taittoprojekti on toteutusprojekti, jonka haasteena on aikataulu. Projektin tunnuspiirteisiin kuuluu myös se, että yllätyksiä ilmenee poikkeuksetta ja ryhmän tulee olla valmis joustamaan. Siksi pitäisi laatia varautumissuunnitelma, jossa riskit on etukäteen pohdittu. (Kettunen 2009, 24-25.) Varautumissuunnitelmaa ei kuitenkaan laadittu. Yksi riskeistä oli, ettei materiaali tule valmiiksi ennen syksyä ja tämä riski myös toteutui. Sen seurauksena kirjaa ei saatu valmiiksi kirjaksi syksyn aikana.

5.4 Taittoprojektin vaiheet

Kettusen (2009, 43-44) mukaan projektin vaiheet ovat tarpeen tunnistaminen, määrittely (tarkennetaan yksityiskohtia niin pitkään, kunnes edellytykset suunnitteluvaiheeseen ovat täyttyneet), suunnittelu, toteutus ja projektin päättäminen.

Koko taittoprojektin ensimmäinen vaihe oli se, kun huomattiin, että sukukirjalle tarvitaan taittaja (tarpeen tunnistaminen). Tämän jälkeen selvitettiin taittajaehdokkaan osaamista tarkemmin työnäytteen avulla ja minut valittiin taittajaksi (määrittely).

Seuraava selkeä vaihe oli kesäkuun sukukokous, jossa minun oli tarkoitus saada lopullinen materiaali taitettavaksi, mutta todellisuudessa lopullinen materiaali tuli vasta

sukukokouksen jälkeisinä viikkoina. Yhdeltä sukuhaaralta lopullista materiaalia ei saatu edes elokuun loppuun mennessä.

Ennen sukukokousta sain tietoa kirjan lopullisesta muodosta (koosta, värillisyydestä, haarojen järjestyksestä yms.) ja budjetista yhteyshenkilö Levosen kautta sähköpostilla, puhelimesta tai tapaamisissa. Lisäksi pyysin kirjapainoilta ja pienemmiltä kopiotaloilta tarjouspyyntöjä kirjan painamisesta ja tein aikataulusuunnitelman siitä, miten taitto kesän aikana tulisi etenemään (suunnittelu).

Sukukokouksen jälkeen alkoi projekti varsinainen taittoprojekti (toteutus), johon kuului taittaminen, kuvankäsittely, sisällys- ja nimiluettelon sekä kansien valmistus ja oikolukua. Lisäksi taiton ohella olin paljon yhteydessä Levoseen ja hoidin lopuksi tulosteiden hankkimisen Multiprint Oy:stä.

Kun taitto oli syyskuussa valmis, tehtiin päätös siitä, että kirjaa ei toimiteta vielä painoon vaan materiaalia kerätään lisää. Yhden kokonaisen sukuhaaran puuttuminen vähentäisi menekkiä niin paljon, ettei kirjan painamiselle tässä vaiheessa ollut riittäviä perusteita. Tähän mennessä taitettu tulostettiin Multiprint Oy:ssä. Projektia ei siis ole vielä päätetty ja se jatkuu talvella 2010-2011.

5.4.1 Tarpeen tunnistaminen

Karlsson ja Marttala (2001) sekä Kettunen (2009) määrittelevät projektin alkavaksi tarpeen tunnistamisesta. Projektin ensimmäinen vaihe oli siis se, kun huomattiin, että sukukirjalle tarvitaan taittaja ja tarjolla saattaisi olla taittaja, joka tekisi työnsä ilmaiseksi. Yleisesti yhteistyökumppanin valintaan vaikuttaakin aikaisempi kokemus, ammattitaito, motivaatioaste sekä taloudellinen soveltuvuus eli hinta/laatusuhde (Koskinen 2001, 52).

Levomäen sukuyhdistys sai keväällä 2009 kuulla, että vuoden päästä minä voisin taittaa kirjan opinnäytetyönäni. Asia jätettiin hautumaan ja kesän jälkeen se otettiin jälleen puheeksi.

Marraskuussa 2009 Levomäen sukuyhdistyksen edustaja Pentti Levonen otti minuun yhteyttä sähköpostitse. Kannaltani hyvä uutinen oli se, että sukukirja taitettaisiin vasta kesäkuun 2010 sukukokouksen jälkeen, sillä opiskelun ja harjoitteluiden ohessa minulla ei olisi ollut aikaa taittaa kirjaa talven ja kevään aikana.

Hyvä tapa kartoittaa tekijöitä uuteen ja mittavaan projektiin on pyytää työnäytteitä aiemmista töistä sekä teettää ensin jokin pieni työ, josta näkee yhteistyön sujuvuuden (Toro 1999, 18). Lähetin 14.2.2010 ensimmäisen alustavan version sukukirjan luvusta 1. Alustavan hyväksynnän jälkeen tein virallisemmän työnäytteen parista ensimmäisestä luvusta, joita esiteltiin maaliskuun sukukokouksessa.

Maaliskuun 7. päivänä 2010 sain tietää, että työnäytteeni hyväksyttiin ja minut valittiin taittamaan sukukirja niin valmiiksi kuin suinkin mahdollista. Samalla hyväksyttiin myös aikataulu siitä, että materiaalin on oltava valmiina kesäkuun sukukokoukseen mennessä, sillä sen jälkeen alkaa kirjan taittaminen taittajan aikataululla. Tämän jälkeen allekirjoitettiin toimeksiantajan eli Levomäen sukuyhdistyksen kanssa vielä opinnäytetyösopimus.

5.4.2 Suunnittelu

Suunnittelu on koko projektin elinkaaren tärkein vaihe, jossa yhteistyöllä voidaan saavuttaa sellaista, mitä yksilötyönä ei voida. Suurin syyllinen projektin epäonnistumiseen on usein huono suunnittelu. Jos suunnittelua ei hoideta hyvin, se voi myöhemmin epäonnistumisen lisäksi kostautua lisäkustannuksina. Suunnittelu jäsentää ja luo perustan onnistumiselle sekä vähentää epävarmuutta ja riskejä. Suunnitelma elää koko projektin elinkaaren ajan. Sitä täydennetään ja päivitetään muutosten myötä. Jos määrittelyvaihetta ei ole käyty kunnolla läpi, tulee suunnitteluun varata enemmän aikaa. Hyvän suunnittelun ja ylisuunnittelun välille on kuitenkin vaikea vetää rajaa. Tärkeää on muistaa, että projektin pienet yksityiskohdat tulee jättää vielä auki suunnitteluvaiheessa. (Loiri ym. 1998, 157; Tiirikainen, 2007; Kettunen 2009, 54-55, 92-93, 127.)

Suunnittelun jälkeen syntyy projektisuunnitelma, joka ideaalitulanteessa sisältää aikataulun, budjetin, riskianalyysin, resurssianalyysin, työ-, viestintä- ja dokumentointisuunnitelmat. Projektisuunnitelma on hyvä työväline tulevalle tiimille ja ulkopuolisille toimijoille. Pienissä projekteissa suunnitelma voi olla lyhyt ja tiivis, mutta sen täytyy sisältää tieto siitä, kenelle raportoidaan, vaikka kyseessä olisi yhden hengen projekti. (Kettunen 2009, 44, 91, 93, 129.)

Taittoprojektissa oli projektityöntekijöitä vähän, joten suunnitelma sisälsi ainoastaan aikataulun ja erittäin summittaisen ruutupaperille kirjoitetun riskianalyysin. Aikataulu riitti kertomaan myös projektin vaiheet. Projekti ei ollut niin suuri, että epäonnistuessaan siitä koituisi mittavat taloudelliset tappiot, joten tarkkaa riskianalyysiäkään ei tarvittu. Budjetti oli ainoastaan yksi luku painokustannuksia varten. Koska kenellekään ei maksettu palkkoja, ei tarvinnut tehdä erillistä arviota, mihin rahaa menisi.

5.4.3 Aikataulu

Aikatauluilla on kolme päätarkoitusta. Aikataulu

1. on yhteinen sopimus siitä, milloin asiat tullaan tekemään
2. kannustaa näkemään kokonaisuuden ja miten oma panos siihen vaikuttaa
3. on työkalu, jonka avulla seurataan edistymistä ja pilkotaan projektia osiin.

(Berkun 2006, 28-30.)

Ihmiset suhtautuvat aikatauluihin halveksivasti, mutta silti he asettavat niille vaatimuksia, joita on mahdoton toteuttaa. Tulevaisuuden ennustaminen ei ihmisrodulta yksinkertaisesti onnistu ja siksi tavallisin projektisuunnittelun virhe on ajan väärinarviointi. Täsmällisyys on helppoa, mutta paikkansapitävyys ei. Aikatauluarviointien tarkkuus kasvaa projektin kuluessa eli vasta kun ollaan toteutusvaiheessa, osataan aikaa arvioida paremmin. Varhaisessa vaiheessa tehty aikataulu voi olla 400% väärässä. Siksi aikatauluihin on aina varattava ylitysvaraa. Yhden työvaiheen myöhästyminen johtaa koko aikataulun uudelleen suunnitteluun, minkä jälkeen onkin vaikeinta sovittaa uusi aikataulu kaikkien projektiryhmäläisten aikatauluihin. (Löow 2002, 63; Berkun 2006, 38-39; Kettunen 2009, 114, 133.)

Projektin valmistelun vaikeimpia asioita ovat aikataulun laatiminen sekä työmäärien arviointi. Työn jakaminen pienempiin osiin helpottaa niihin kuluvan ajan arvioimista ja samalla koko projektin seuranta. Ihmiset antavat yleensä liian pieniä työmääräarvioita tehtävistä, jotka ovat heille vieraampia. Aikataulun havainnollistamiseen voi käyttää apuna mm. PERT- tai GANTT-kaaviota. Henry Gantt kehitti GANTT-kaavion 1900-luvun alussa aikataulun havainnollistamiseen. PERT-kaavio on hieman erilainen ja sitä käytetään lähinnä suurissa projekteissa. Kaikissa projekteissa on sisäisiä ja ulkoisia riippuvuuksia, jotka voivat olla loogisia, ajallisia tai resurssiperäisiä. PERT- ja GANTT-kaavioiden avulla voidaan esittää näitä riippuvuussuhteita toisiinsa nähden. Molempia voidaan käyttää apuna myös tiedottamisessa. (Löow 2002, 70, 72, 75; Kettunen 2009, 60, 62, 72-74, 108, 113.)

Työn liitteenä (liite 2) on oma aikataulukaavio, joka on PERT- ja GANTT-kaavioiden yhdistelmä. Omassa kaaviossani työmäärien arviointi perustui tehtävien suhteisiin toisiinsa nähden. Aikataulustani muodostui tuotantoaikataulu eli työn valmistuspäivä oli jo tiedossa ja siitä taaksepäin lähdin tarkastelemaan, milloin minäkin vaiheen tulisi olla valmiina (Toro 1999, 60). Sen jälkeen pohdin, mitkä vaiheet tarvitsevat eniten aikaa ja mitkä vähemmän.

Sukukirjan toteutusaikataulussa suunnittelijan täytyy varata aikaa ns. teknisiin tehtäviin, jotka aiemmin teki kirjapaino tai reprodusio. Tällaisia tehtäviä ovat mm. kuvankäsittely, vedosliikenne ja vedosten tarkastaminen ja niihin tehtävät korjaukset. (Toro 1999, 63, 111.)

Ihmisillä on yleensäkin tapana myöhästellä, joten ei siis ole ihme, että monet projektitkin myöhästyvät aikatauluista huolimatta. Vaikka projekti myöhästyisi, tarvitaan aikataulu, jonka avulla projekti voidaan päättää. (Berkun 2006, 28-29.)

Hyvä aikataulu antaa projektista selkeän kuvan, karsii pois haasteita ja huolimattomuuksia sekä parantaa mahdollisuuksia saada aikaan hyviä asioita. Mitä suurempi projekti on, sitä tärkeämpi on myös aikataulu. Aikataulu ei paranna huonoa suunnittelua, ei suojele heikolta johtajalta, tavoitteiden epäselvyyksiltä eikä huonolta viestinnältä. (Berkun 2006, 30-31.)

Sanomalla, että on mahdollista tehdä jotain tietyssä ajassa, ottaa väärässä olemisen riskin. Aikatauluihin liittyy kasautuva todennäköisyys, joka tarkoittaa sitä, että aikataulusta lipsumisen vaara kasvaa ajan mittaan jatkuvasti. Aikataulu edustaa koko projektia. Jotta sitä voidaan hyödyntää tehokkaasti, on ymmärrettävä kokonaisuus. Aikataulun ei tulisi edustaa ihanneolosuhteita vaan sen laatimisessa on oltava realistinen ja muistettava, että kiireessä sattuu eniten virheitä. (Toro 1999, 60; Berkun 2006, 42, 47-48.)

Taittoprojektille suunniteltu aikataulu oli väärässä heti alusta alkaen, sillä en saanut materiaalia kesäkuun sukukokouksessa, vaan vasta paljon sen jälkeen. Kun sain materiaalin selvisi myös, että se ei ollut vielä läheskään valmista, joten mm. kuvankäsittelylle ja nimihakemistolle varatun ajan voisin unohtaa. Tällöin koko aikataulun merkitys hajosi, sillä päämääränä ei enää ollutkaan kirjan, vaan taiton ja materiaalin valmistuminen. Uutta aikataulua en kuitenkaan laatinut, vaan projekti eteni sen jälkeen sen mukaan, milloin sain valmista materiaalia taittavaksi ja milloin koko taitto oli valmis. Jos materiaali olisi ollut alussa lopullista, aikataulusuunnitelmassani olisi ehkä saattanut olla jotain järkeä.

5.5 Toimiiko teoria käytännössä?

Useimmat projektinhallinnan käsikirjat tarjoavat suurten teorioiden ja menetelmien sijaan ideoita ja haasteiden pohdintaa projektin onnistuneen läpiviennin takaamiseksi. Åke Karlsson ja Anders Marttala (2001, 8) kuitenkin esittelevät viisivaiheisen projektinhallintamenetelmän. Menetelmän etuina on se, että päätöksentekoon tarvittavat tiedot ja itse päätöksenteko ovat läheisessä yhteydessä toisiinsa ja päätöksiä tehdään yksi kerrallaan. Peilasin omaa projektiani tähän selkeään kaavaan.

Viisivaiheinen menetelmä on oikeastaan seitsenvaiheinen. Karlssonin ym. menetelmä alkaa vasta vaiheesta ”selvittäminen”, mutta ennen sitä täytyy kuitenkin tunnistaa tarve ja laatia puitesuunnitelma. Projektin vaiheet ovat seuraavat:

1. *tarpeen tunnistaminen* (esim. markkinoiden vaatimus tai asiakkaan toivomus)
2. *puitesuunnitelman laatiminen* (kirjallinen ja selkeä raportti, joka kertoo, miksi projekti aloitetaan)

3. *selvittäminen* (tarkempi kuvaus asiakkaasta, tavoitteista ja menettelytavoista)
4. *suunnan valinta* (mennään yksityiskohtiin, aletaan tutkia konkreettisia ratkaisuja ja tehdään alustava aikataulu ja kustannusarvio)
5. *toteutuksen suunnittelu* (tehdään lopullinen toteutussuunnitelma (sis. mm. voimavaratarve) ja päätetään aloitetaanko projekti)
6. *toteuttaminen* (valitaan projektin jäsenet ja toteutetaan projekti tehtyjen suunnitelmien mukaisesti)
7. *projektin tuloksen luovuttaminen* (pätetään ja arvioidaan projekti)

Projekti voidaan keskeyttää milloin tahansa ennen 6. vaihetta, sillä projekti ei ole käytännössä vielä edes alkanut ennen sitä. Kuka tekee kaiken työn, ennen kuin varsinaiset projektin työntekijät on edes valittu? Meneekö mikään projekti käytännössä näin? Onko pelkkä suunnittelu ja analysointi tosiaan avain onnistuneeseen toteutukseen?

Huolimatta siitä, että Karlssonilla ja Marttalalla on pitkä kokemus projektityöskentelestä organisaatio- ja tietotekniikkakonsultteina he väittävät, että viisivaiheinen projektinhallintamenetelmä sopii kaikentyypisiin projekteihin. Sukukirjan taittoprojektia varten menetelmässä on liian syvällisiä vaiheita sekä tarpeettoman paljon kirjallisten raporttien ja tiivistelmien tekemistä. Kaikkia vaiheita ei siis voi eikä kannata toteuttaa sanatarkasti näin yksinkertaisessa projektissa, jossa ryhmän jäseniäkään ei ole monta.

Yleisesti projektinhallintaa käsittelevät kirjat ovat siis valinneet järkevän tien olla tarjoamatta selkeitä toimintatapoja projektin läpiviemiseksi, sillä kaikkiin projekteihin sopivaa menetelmää on mahdotonta tarjota. Pahimmassa tapauksessa ne aiheuttavat vain hämmennystä ja pitkittävät projektia. Kaikkia tarjottuja menetelmiä voidaan kuitenkin soveltaa omaan projektiin sopiviksi ja niistä voidaan saada uusia ideoita työskentelytapoihin.

6 KIRJAN TOTEUTTAMINEN

Painotuotteiden perinteinen suunnittelu- ja valmistusprosessi ovat muuttuneet tietotekniikan kehittymisen myötä ja samalla se on tuonut suunnittelun tekniset edellytykset kenen tahansa ulottuville. Ennen suunnittelija suunnitteli ja kirjapainotyöntekijä toteutti joskus hyvinkin summittaisten luonnosten pohjalta painovalmiin tuotteen. (Lyytikäinen ym. 1995, 4.)

Painotuotteen tehtävänä on siirtää tietoa. Visuaalinen suunnittelu antaa julkaisun viestille ilmeet, eleet, äänensävyyn ja painotuksen. Lisäksi sillä voidaan vaikuttaa tuotteen huomatuksi tulemiseen. Visuaalisen suunnittelun tehtävänä on varmistaa viestin perillemeno. Se järjestelee kaikkia näkyviä, tietoisia ja tiedostamattomia elementtejä niin, että ulkoasu palvelee sanoman välittymistä. On siis tärkeää yrittää tuntea kohteensa, jolle tuotetta tehdään ja sitä kautta löytää parhaimmat keinot välittää viesti. (Koskinen 2001, 13, 24; Pesonen 2007, 2-3.)

6.1 Tarjouspyynnöt

Koskinen (2001, 13) sanoo, että tarjouspyynnöt painotaloilta on tehtävä aikaisessa vaiheessa ennen varsinaiseen taitto- ja suunnittelutyöhön ryhtymistä, sillä ne osoittavat, tuleeko suunnitelma liian kalliiksi ja onko työhön ryhtyminen ollenkaan kannattavaa. Toro (1999, 81) kuitenkin kirjoittaa, että tarjouspyyntö tulee tehdä mahdollisimman tarkasti. Tarjouspyyntöä ei voi kuitenkaan projektin alussa tehdä mahdollisimman tarkasti. Esimerkiksi sivumäärää sukukirjasta ei voida arvioida tarkasti ennen kuin kirja on kokonaan valmis. Jos tuote muuttuu sen jälkeen kun tarjous on saatu, on aina pyydettävä uusi tarjous.

Itse hoidin alustavien tarjouspyyntöjen tekemisen ennen kesäkuun sukukokousta. Alustavien tarjousten tarkoituksena oli antaa kirjan kustannuksille jotkut realistiset suuntaviivat. Tarkoituksena oli, että kokouksessa olisi valittu painotalo ja sen jälkeen olisin voinut olla painotaloon yhteydessä ja kysyä neuvoa heiltä tarpeen tullen, mutta käytännössä näin ei tehty, koska kirjan valmistumisesta ei ollut mitään takeita. Sitten

kun kirja olisi tullut valmiiksi, olisin pyytänyt painotalolta vielä ajantasaisen ja tarkemman tarjouksen.

Myös paperilaatu kannattaa tarjouksessa jo mainita. Jos ei ole vielä päättänyt tai ei vielä tiedä, millaista paperia tuotteessa kannattaisi käyttää, kannattaa aina kysyä kirjapainojen ammattilaisilta. Asiakkaan saamassa tarjouksessa on oltava näkyvässä veroton ja verollinen hinta. Asiakkaan ei kuulu laskea niitä itse. (Toro 1999, 96,116, 118; Pesonen 2007, 68.)

Omissa tarjouspyynnöissä (liite 3) määrittelin paperin ainoastaan kevyesti päällystetyksi ja näin ollen jätin tarjouksen tekijälle vapaat kädet päättää, millainen paperi sopisi 200-sivuiseen sukukirjaan. Tarjouksen pyysin sekä pehmeä- että kovakantisille kirjoille, jotta voisin myös asiakkaalle näyttää hintaeron. Sidontatavan jätin myös painotalon suosittelmaksi, sillä silloin ei ollut vielä varmuutta siitä, tulisiko kirjasta lankasidottu vai ei. Tarjouksen pyysin neliväriselle B5-kokoiselle kirjalle. Saamani tarjoukset oli tässä vaiheessa tarkoitettu lähinnä suuntaa-antaviksi arvioiksi tulevista kuluista.

Tarjouspyynnöt tein sähköpostilla tai painotalon nettisivujen kautta valmiilla pohjalta. Ensimmäiset tarjoukset pyysin 12.5.2010 Forssan kirjapainolta ja Multiprint Oy:ltä. Kummastakaan en saanut vastausta, vaikka mainitsin mihin mennessä tarvitsisin tarjouksen. Siispä 26.5. lähetin Multiprint Oy:lle tarjouspyynnön uusiksi sekä lisäksi lähetin tarjouspyynnöt raisiolaiseen Auraprint Oy:öön ja muihin Turun suunnalla sijaitseviin painotaloihin (Hansaprint Oy, KMG Printworks, Finepress, Kopioniini ja Konturo). Valitsin painotalot Turun suunnalta, sillä sukukirjan teon kannalta se oli oleellisempi alue kuin esim. Pori, sillä kirja toimitettaisiin Levoselle Raisioon ja toimitusmatkaa Porin suunnalta kertyisi enemmän.

Konturo, Hansaprint Oy, KMG Printworks ja Multiprint Oy lähettivät tarjouksensa melko nopeastikin 2. kesäkuuta mennessä. Jäljellä oli siis vielä puolet eli yhteensä 4 painotaloa, joilta en ollut saanut tarjousta ollenkaan. Auraprint Oy:n päättelin jättäneen vastaamatta siksi, etteivät valmista kyseisiä tuotteita. Lähetin 15.6. Finepressille ja Kopioniinille tarjouspyyntöni vielä kerran ja sainkin molempiin vastauksen. Kopioniinin tarjous oli ollut tehtynä jo 30.5., mutta olivat jostain syystä jättäneet sen

lähettämättä. Finepressin Kai Lepistö otti minuun yhteyttä puhelimitse ja pahoitteli, että tarjoukseni oli sähköpostiserverin vaihdon yhteydessä ilmeisesti kadonnut jon-
nekin. Kaikki saamani tarjoukset löytyvät liitteestä (liite 4) taulukkona.

Ehdin jo jossain vaiheessa huolestua ja kysyin opinnäytetyöni ohjaajalta Kirsi Nurmi-Rantaselta sähköpostitse, miksi painotalot eivät vastaa tarjouspyyntöihin. Nurmi-Rantanen muistutti, että tarjouksessa tulee olla mainittuna päivämäärä, johon mennessä tarjous tarvitaan. Syitä siihen, ettei tarjousta vain tule, on monia. Painotalo ei välttämättä ole kiinnostunut työstä ja usein tarjouksen perään joutuu soittelemaankin. (Nurmi-Rantanen 3.6.2010.) Omissa tarjouspyynnöissäni tämä kävi hyvin ilmi Kopioniinin ja Finepressin kohdalla. Yhteyttä kannattaa ottaa, sillä ongelma voi olla yl-
lättäväkin.

Tarjouksista parasta ei vielä tässä vaiheessa ollut välttämätöntä päättää, mutta sukukokouksessa tulimme Levosen kanssa siihen tulokseen, että Multiprint Oy olisi sopi-
vin hoitamaan sukukirjan painatuksen. Se ei ollut tarjouksista halvin, mutta näimme sukukokouksessa erään sukukirjan, joka oli painettu vanhassa Karhukopio Oy:ssä ja sen jälki vakuutti meidät laadusta. Yritysketjun tunnettuus vaikutti myös osaltaan päätökseen.

6.2 Visuaalisuuden suunnittelu

”Graafinen suunnittelu on painotuotteen toteutumisen edellytys” (Lyytikäinen ym. 1995, 6). Painotuotetta ei pidä arvioida pelkän ulkonäön vaan myös toimivuuden perusteella. Jos hyvännäköisestä ei löydy sitä, mitä pitäisi, se on huonosti suunniteltu. Painotuotteen suunnittelu lähtee aina tuotteen omista edellytyksistä. Ulkoasu on viestintäjärjestelmä ja ongelman ratkaisu, joka parhaalla mahdollisella tavalla täyttää tuotteelle asetetut tavoitteet. (Lyytikäinen ym. 1995, 6.)

Kirjan taiton visuaalisen ilmeen suunnittelussa voidaan käyttää apuna Lyytikäisen ym. (1995, 10) työ- ja suunnittelujärjestystä. Suunnittelu alkaa päättämällä kirjan koko. Sukukirjan taittoprojektissa koko oli päätetty ennen kuin minä tulin projektiin mukaan. Kun tiedetään tuotteen koko, voidaan suunnitella peruspohja ja -ilme. Su-

kukirjan taittoprojektissa peruspohja oli myös suunniteltu jo asiakkaan toimesta, joten tehtäväkseni jäi lähinnä marginaalien määrittäminen ja sekin asiakkaan toiveiden pohjalta. Samoin typografia jäi leipätekstin osalta asiakkaan toiveiden mukaiseksi, mutta minä suunnittelin pääotsikon ja osioiden otsikon typografian.

Typografian jälkeen määriteltäisiin kuvitukselle paikat peruspohjaan, mutta sukukirjan teossa se oli mahdotonta, sillä kuvitus kulki tekstin rinnalla eikä siinä ollut juuri säännöllisyyttä. Pieni budjetti asetti julkaisun ulkoasulle omat rajansa, joten kaikki tila yritettiin käyttää hyödyksi. Kuvien koko ja paikat määräytyivät jokaisella aukeamalla tapauskohtaisesti. Kuvituksen suunnittelun jälkeen suunnitellaan kirjan värimaailma ja aivan lopuksi suunnitellaan mahdolliset koristeelliset elementit. Koristeellisia elementtejä sukukirjassa ovat osiosivujen kehykset ja otsikot. Värimaailma mukaili asiakkaan ehdotuksia.

Hyvä visuaalinen ilme saadaan aikaan, kun uskaltaa kokeilla eri vaihtoehtoja, luottaa omiin näkemyksiinsä, omistautuu yksityiskohdille ja ymmärtää, ettei suunnittelu ole yksittäinen tapahtuma vaan jatkuva prosessi (Parker 1998, 2).

Kirjan visuaalista ilmettä suunnitellessa täytyy myös muistaa, että lukija katsoo harvoin vain yhtä sivua. Sen sijaan hän näkee aukeamia. On siis tärkeää pysyä samoissa valinnoissa läpi työn, jotta työ pysyy yhtenäisenä. Johdonmukaisuus kirjan taitossa tarkoittaa siis yksityiskohtien yhdenmukaisuutta. (Parker 1998, 11, 17, 335.)

6.3 Hyvä sukukirja

Sukukirjan voi toteuttaa sisällöltään ja taitollisesti aivan vapaasti. Hyvässä sukukirjassa tulee kuitenkin olla

- tekijän nimi ja painovuosi
- sisällys- ja lähdeluettelo
- selvitys lyhenteistä ja nimien käsittelystä
- mielenkiintoinen ja hallittu sisältö
- hyvää suomea
- lähdeviitteet

- henkilö- ja paikkahakemisto.

(Palander 2007.)

Vuoden sukukirja –kilpailua on Suomen sukututkimusseuran toimesta järjestetty vuodesta 1991 alkaen. Kilpailun tarkoituksena on parantaa sukukirjojen laatua ja tehdä kirjat tunnetummaksi suurelle yleisölle. Kilpailuun osallistuvat kaikki määräaikaan mennessä Suomen sukututkimusseuran kirjastoon jätetyt kirjat. Kolmihenkinen raati valitsee voittajan, joka julkistetaan keväällä Valtakunnallisilla Sukututkimuspäivillä. (Suomen sukututkimusseura.)

Vuoden 2009 sukukirja oli Pirjo Terhon *Paraisten Blomström-suku*. Raati kehui ammattitaidolla tehdyn kirjan pitkää aikaulottuvuutta, joka ulottui 1500-luvulle asti. Kirjan selkeä ja luettavuudeltaan hyvä rakenne sai raadilta myös kehuja. Tekstin ja sukutaulujen osuus on raadin mukaan kirjassa tasapainoinen. Lisäksi kirjassa on käytetty paljon lähteitä, jotka on merkitty hyvin. Monipuolinen kartta-aineisto ja kuvitus täydentävät kirjaa. Myös hakemistot ovat hyvät ja riittävät. (Suomen sukututkimusseura 2010.)

Kunniamaininnat vuonna 2009 saivat Anita Valtosen *Torp och torpare i Karsby med omnejd* sekä Raimo, Rauni ja Pekka Paakkunaisten *Paakkunalan perilliset - Paakkunaisten vaiheita 1500-luvulta nykyaikaan*. Raati piti siitä, että sukukaavioita, kuvia ja karttoja oli paljon ja että lähteet olivat laajat ja ne oli merkitty hyvin. Miinusta raati antoi Paakkunaisten kirjan suuresta koosta ja laajuudesta. (Suomen sukututkimusseura 2010.)

Esko Pokkisen *Kannaksen Pokkiset* (1997) (liite 5) on sukukirja, jonka taitossa on käytetty kahta palstaa. Kaksi palstaa mielestäni katkaisee tietoja liiaksi usealle riville, mutta silti kirjasta tuntuisi kyllä löytyvän kaikki tarpeellinen. Tietojen löytäminen hakemiston avulla ei kuitenkaan onnistunut. Hakemistossa ei kerrottu, viittaako nimen perässä oleva numero sivuun vai tauluun. Kummastakaan paikasta en löytänyt, mitä yritin etsiä. Tässä kirjassa ei ole juurikaan kuvia.

Tuula Saarisen *Karstulan Vahangan Ahosten suku* (2006) –kirjassakin hakemisto oli ongelmallinen. Kirja oli jaettu esi- ja jälkipolviin ja jokaisen osion perässä oli hake-

misto kyseisen osion nimille. En kuitenkaan saanut tätäkään hakemistoa toimimaan. Kirjassa ei ollut ollenkaan hakemistoa, jossa olisi ollut kaikki kirjassa mainitut nimet Levomäen sukukirjan *Ypäjän Levomäen torpan vaiheita* tapaan. Lisäksi Ahosten kirjan taitossa kummastuttaa suuret välit ja erikoinen numerointi (esim. III:2 iiä). Liitteessä (liite 6) on kuva taitosta.

Myös Eero Sovelius-Sovion *Sovio-Sovelius –suku* (1999) –kirjassa on käytetty mielestäni liiankin väljää taittoa (liite 7). Taulun päähenkilön tiedot on turhaan jaettu kolmelle riville. Toisaalta tämätapainen taitto, jossa on vain tekstiä, on kevyempää lukea kuin esimerkiksi Pokkisten sukukirjan (liite 5) tiiviimpi taitto.

Yksi erilaisimmista sukukirjoista, jonka löysin oli *Heikkisten suku – Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala* (Heikkinen 1999). Tämä kirja on järjestetty paikkakuntien mukaan ja paikkakuntien alla ovat nimet aakkosjärjestyksessä (liite 8). Yleensä sukukirjat järjestetään ajan mukaan menneestä nykypäivään ja vanhimmasta lapsesta nuorimpaan. Lisäksi tässä kirjassa oli perhe- ja henkilöhakemistot. Henkilöhakemistosta löytyivät puoliset, vävyt ja miniät. Perhehakemistosta sen sijaan etsitään henkilöä nimen, syntymävuoden ja sen paikkakunnan mukaan, jossa henkilö on asunut. Vastaukseksi saadaan koodi ja sivunumero. Koodi löytyy sivulta nimen perästä. Ongelmia tässä syntyy siitä, että lukijan pitää tietää, mitä hän hakee ja lisäksi siitä, että samannimisiä henkilöitä on paljon. Tämä kirja ei ole mikään selailukirja, toisin kuin Levomäen sukukirja, jonka rakenne mahdollistaa sen, että oman nimen löydettyään voi lähteä selaamaan kirjaa taaksepäin ja saada tietoa esivanhemmistaan. Lisäksi Heikkisten kirja oli painettu paperille, joka muistutti tavallista toimistopaperia ja sen liimasidonta hajoi. Pokkisten, Ahosten ja Sovio-Soveliusten sukukirjojen tapaan myös tämä kirja oli mustavalkoinen.

Hyvä sukukirja on siis rakenteeltaan selkeä ja sen nimihakemiston toimivuus on suuressa roolissa. Ulkoasultaan kirjan on oltava yhdenmukainen ja sen osien on oltava tasapainoisia. Kaiken kaikkiaan ulkoasun on palveltava eniten helppolukuisuutta, selkeyttä ja helppoa selailtavuutta, mutta monipuolinen sisältö tekee kirjasta kiinnostavamman. Jos sukukirjassa on taulukoita ja sukupuita, on niiden ulkoasuun panostettava, sillä huonosti tehdystä tulee halpa vaikutelma. Liitteessä (liite 9) on kuva

omasta taitostani. Mielestäni *Ypäjän Levomäen torpan vaiheita* –sukukirja täyttää valmistuessaan kaikki edellä mainitut hyvän sukukirjan piirteet.

6.4 Taittaminen ja sommittelu

Taittaminen on julkaisun ulkoasun eli layoutin luomista ja siinä kootaan sommittelemalla yhteen tekstiaineisto ja visuaaliset elementit. Sommittelu on siis teoksen osien järjestelmistä pinnalle. Hyvin sommiteltu työ on esteettinen kokonaisuus, joka ilmentää tasapainoa ja liikettä. Lisäksi kokonaisuudessaan hyvän ulkoasun luomiseen tarvitaan muutakin kuin tekstin sijoittaminen sivulle ja kuvien ripotteleminen sinne tänne. Taittaminen ei saisi olla pelkästään tyhjän tilan täyttämistä aineistolla. (Loiri ym. 1998, 62, 70; Pesonen 2007, 9.)

Asettelumalli toimii sivusommittelun perustana ja pitää ulkoasun yhdenmukaisena. Yksinkertainen asettelumalli eli ainoastaan yksi palsta ja marginaalit voi riittää sukukirjan kaltaisissa julkaisuissa, joissa on pääasiassa tekstiä eikä sivuilla ole juurikaan vaihtelua. (Pesonen 2007, 9, 11.)

Sukukirjan taittamisessa käytin Adobe InDesign –ohjelmaa, sillä se on nopeasti yleistynyt taitto-ohjelma, joka on tarkoitettu erityisesti sivumäärältään laajempien julkaisujen tekemiseen (Pesonen 2007, 259). Kun tiedetään tulevasta tuotteesta ainakin sen koko, voidaan aloittaa taittaminen luomalla taittopohja. Taittopohjaan määritellään sivun koko, marginaalit, arvioitu sivumäärä, sivunumeroiden paikat ja leikkausvarat (Koskinen 2001, 61).

Kirjan koko ja muoto vaikuttavat siihen, minkä kokoiset marginaalit voivat olla, mutta käytännönohjeena kirjan sivumarginaaleiksi on ns. peukalomitta. Se tarkoittaa, että kirjaa pystyy hyvin lukemaan peukalot aukeaman marginaaleissa. Taittotavasta riippuen kuvat voivat joissakin kohdissa ylittää marginaalit kuten sukukirjassakin pari kuvaa. (Loiri ym. 1998, 69.) Ensimmäisessä työnäyteversiossani ylä- ja ulkomarginaalit olivat 1,9 cm ja ala- ja sisämarginaalit 2,4 cm, mutta asiakas vaati pienempiä, joten lopulliseen työhön marginaaleista tuli mielestäni hiukan liian kapeat ja sivun

tunnelmasta hieman ahdas. Kirjan ylämarginaali on 1,7 cm, alamarginaali 2,17 cm, sisämarginaali 1,5 cm ja ulkomarginaali 1 cm.

Sukukirjassa päätettiin käyttää vain yhtä palstaa, sillä esimerkiksi 2-palstainen jako olisi sotkenut taulujen sisältämät tiedot liian monelle riville. Palstan leveyskin päätettiin pitää mahdollisimman leveänä sivujen säästämiseksi. Vain yksi tai kaksi palstaa antaa Lyytikäisen ym. (1995, 21) mielestä vain vähän sommitteluvaihtoehtoja ja saattaa luoda jäykän vaikutelman. Jakaminen useampiin palstoihin lisäisi sijoittelun rikkautta ja sivun elävyyttä, mutta ratkaisun on kuitenkin aina lähdettävä tarpeesta ja sukukirjassa yksipalstainen asetelumalli oli paras vaihtoehto.

Tekstiaineisto tulee usein suunnittelijalle valmiina, jolloin ulkoasu tehdään enemmän tekstin ehdoilla (Pesonen 2007, 381). Käytännössä se tarkoitti siis sitä, että esim. kuvien paikkoja ei voinut ennalta määritellä, sillä en voinut tietää, missä tauluissa olisi kuva ja missä ei. Lisäksi asiakas olisi halunnut joihinkin tauluihin enemmänkin kuin yhden kuvan, mutta tällaisissa tapauksissa päätös oli minun ja jätin joitakin kuvia yleensä pois, jos tekstiä oli paljon.

6.5 Elementit

Sukukirjan rakenne on staattinen ja horisontaalinen eli ”paikallaan makaava”. Tätä rakennetta korostavat erityisesti vaakasuorat viivat, joiden avulla taulut erotetaan toisistaan. Nimenomaan ohuet viivat sopivat kirjoihin, joissa on paljon tekstiä (Parker 1998, 95). Jos kirjassa olisi käytetty esim. enemmän kuin yhtä palstaa ja vaakasuorien viivojen lisäksi palstat olisi erotettu toisistaan pystysuorilla viivoilla, olisi rakenne ollut vertikaalinen ja rauhattomampi kuin nyt.

Vaakasuorat viivat oli tehty Levoselta saamiini Word-tiedostoihin väliviivan avulla. Nämä viivat piti taittaessa poistaa ja korvata yhdellä viivalla, joka on siis piirretty viivatyökalun avulla. Poistaminen oli työlästä ja olisi riittänyt, että taulujen väliin olisi jätetty väli ja minulle olisi ennalta sanottu, että siihen kohtaan halutaan vaakaviiva.

6.6 Typografia

Typografia-sana tulee kreikasta sanoista *typos*, tyyli ja *graphien*, kirjoittaa. Typografia tarkoittaa kirjaimien avulla tapahtuvaa vaikuttamista viestin havaitsemiseen, luetavuuteen ja ymmärretyksi tulemiseen. (Koskinen 2001, 67, 78; Loiri 2004, 145.) Typografisia elementtejä sukukirjassa ovat otsikot, leipäteksti ja kuvatekstit sekä sisällysluettelo ja hakemisto.

Painotuotteen ilme ja henki on saatava juuri sille tuotteelle ominaiseksi ja siihen tarvitaan avuksi typografiaa. Typografia ei ole pelkästään kirjoitusta vaan se on kieli, joka on altis vaikutuksille ja muuttuu ajan myötä. Jan Tschichold mukaan ”Typografian tulee olla helpommin ymmärrettävää kuin puheen.” (Loiri 2004, 3, 7, 32)

Julkaisun ulkoasu kertoo lukijalle myös sen sisällön hierarkiasta. Typografinen hierarkia tarkoittaa joidenkin tekstinosien korostamista, nostamista tai painottamista. (Loiri 2004, 76; Pesonen 2007, 42.) Suunnittelija pystyy siis typografisilla valinnoilla vaikuttamaan siihen, mitkä asiat lukija huomaa sivulla ensimmäiseksi ja mitä asioita lukijan kuuluisi pitää tärkeinä. Kuitenkaan pelkästään visuaalisuudella ei saada lukijaa kiinnostumaan, vaan myös sisällön on oltava houkuttelevaa.

Typografiseen suunnitteluun sisältyvät kirjainten valinta ja ladelman muotoilu sekä niiden värimaailma. Loirin ym. (1998, 32) mukaan myös vierusten eli marginaalien määrittely sekä paperin värin ja kuvituksen valinta kuuluvat typografiseen suunnitteluun. Onnistunut typografia on miellyttävää, sitä on helppo lukea ja sitä suunniteltaessa on vastaanottaja otettu huomioon.

Kahden tai kolmen kirjainperheen valitseminen yhteen julkaisuun antaa enemmän mahdollisuuksia rikkaaseen ja vaihtelevaan ilmeeseen, mutta vaatii käyttäjältä enemmän taitoa ja kirjaintyyppien tuntemusta. Kirjaintyyppien on erotuttava kunnolla toisistaan ja niillä on oltava selkeästi omat tehtävänsä. (Lyytikäinen ym. 1995, 33.) Sukukirjassa käytin yhteensä kolmea kirjasintyyppiä.

6.6.1 Otsikko

Pääotsikko herättää lukijan huomion ja ilmaisee sisällön. Sen tulee erottua muusta tekstistä kokonsa puolesta ja/tai visuaalisesti. Jos otsikko on pitkä, kannattaa versaalilin sijaan käyttää mieluummin gemenaa, koska se on silloin helpommin luettavaa. Jos otsikko jaetaan kahdelle riville, kannattaa jako tehdä sellaisesta kohdasta, ettei sanoja tarvitse katkaista. (Koskinen 2001, 78.)

Otsikon tehtävä on houkuttaa lukijaa. Sen tulee siis olla mielenkiintoinen niin visuaalisesti kuin sisällöltäänkin. Otsikko antaa lukijalle kuvan julkaisun yleisestä sävystä ja yhtenäisyydestä. Otsikon on oltava tarpeeksi suuri, lihava tai tumma, jotta se muodostaisi hyvän kontrastin muun tekstin kanssa. Otsikon tulee kantaa sisällöllisesti ja visuaalisesti koko tekstin yli. Liian pieni näyttää merkityksettömältä ja liian suuri on liian hallitseva. Hillityssä julkaisussa riittävät pienet erot kun taas visuaalisesti rikkaammassa tarvitaan enemmän painavuutta. Jos otsikon haluaa sijoittaa muualle kuin minne se lukutottumusten mukaan kuuluisi, on sille annettava entistä enemmän huomioarvoa. (Lyytikäinen ym. 1995, 33, 35.)

Ei ole aivan sama, mitä kirjaintyyppiä ja –muotoilua julkaisussa käytetään, sillä niillä kaikilla on erilaiset luonteensa, jotka perustuvat historiallisiin piirteisiin ja muotojen herättämiin mielikuviin (Pesonen 2007, 13). Sukukirjassa käytin kirjan nimessä omaa kirjaintyyppiä sekä osioiden aloitussivujen otsikoissa omaansa. Molemmat valitsemani kirjaintyypit kuuluvat Olof Erikssonin kirjainmuotojen perusluokituksen 5. ryhmään ”Kalligrafiset kirjaimet”. Tähän ryhmään kuuluvat siis kaunokirjain- ja käsialatyypiset kirjaimet. (Pesonen 2007, 25.) Asiakkaalta saamassani tiedostossa kirjan nimessä näytti olevan käytetty Script MT Boldia (Kuva 1) ja sen pohjalta päädyin valitsemaan kirjan nimen fontiksi Milk Scriptin (Kuva 1).

Ypäjän Levomäen torpan vaiheita Script MT Bold

Ypäjän Levomäen torpan vaiheita Milk Script

Kuva 1. Otsikkofontit

Asiakkaan Word-tiedostossa otsikko siis näytti Script MT Boldilta, mutta kone väitti sen olevan Old English Text MT (Kuva 2). Näiden fonttien ero on kuitenkin huikea. Ilmeisesti ohjelma korvasi Old English Text MT:n Script MT Boldilla, koska käyttämälläni koneella ei ollut Old English Text MT –nimistä fonttia.

Old English Text MT

Kuva 2. Old English Text MT
(MyFonts 2010.)

Koska kone ei pystynyt sanomaan, mikä fontti ruudulla näkyi, käytin fontin nimen selvittämiseksi apunani WhatFontIs.com-palvelua ja sain selville, että Old English Text MT:n korvannut fontti oli Script MT Bold.

Osioiden otsikoksi asiakas ehdotti samaa tekstityyppiä kuin leipätekstissäkin eli Times New Romania, mutta punertavan värisenä ja suurempana. Valitsin osioiden otsikoksi kuitenkin Chocolate Calienten (Kuva 3).

Emma Johannan jälkeläiset Chocolate Caliente

Kuva 3. Osioiden otsikkofontti

Osioiden otsikoissa keskeinen sukunimi on muuta tekstiä isommalla, sillä otsikko on joissakin tapauksissa hyvinkin pitkä. Suurempi sana kiinnittää lukijan huomion ja lukija ymmärtää nopeasti, mistä sukuhaarasta on kyse. Jos pelkkä sukunimi ei sano lukijalle mitään, hän voi lukea koko otsikon ja ehkä sitten ymmärtää, mistä haarasta on kyse.

Otsikot ovat tämän sukukirjan tärkein elementti myös koristeellisessa mielessä ja siksi valitsin otsikkofonteiksi vahvoja, mutta koristeellisia tekstityyppejä. Kirjaintyypeiksi pitäisi valita sellaisia, jotka sopivat kirjan ”äänensävyyn” (Parker 1998, 52). Myös käyttötarkoitus, luettavuus ja mielikuvat vaikuttavat kirjaintyyppin valintaan (Pesonen 2007, 29.) Parker (1998, 56) sanoo myös, että kauno- ja koristeelliset kir-

joitukset sopivat tilanteisiin, joissa luodaan tunnelmaa ja koristellaan eikä niinkään tiedoteta. Mielestäni valitsemani fontit kuitenkin myös tiedottavat riittävästi.

6.6.2 Väliotsikko

Väliotsikoita käytetään lukijan mielenkiinnon ylläpitämiseksi. Väliotsikko erottuu leipätekstistä koolla tai vahvuudella sekä eri kirjasintyypillä. Väliotsikon kuuluu olla lähempänä seuraavaa kuin edeltävää kappaletta. Tärkeää on pitäytyä koko julkaisussa samassa linjassa. (Lyytikäinen ym. 1995, 43; Itkonen 1999, 33; Pesonen 2007, 43.)

Sukukirjassa väliotsikot ovat käytännössä aivan kiinni kappaleessa, jonka väliotsikoita ne ovat. Tämä siksi, että sivuja tulisi käytettyä mahdollisimman vähän. Edeltävään kappaleeseen sen sijaan on jätetty suurempi väli, sillä aivan kaikesta ei voida säästäväisyydenkään nimissä tinkiä. Väliotsikot erottuvat muusta tekstistä vahvennetuilla versaaleilla.

Sukukirjassa myös taulujen otsikot korostuvat ja erottuvat muusta tekstistä versaaleilla, vaikka Loiri (2004, 78) sanookin, että versaalein ladottu teksti on graafinen tyylikeino eikä tapa tehdä korosteita. Myös Itkonen (1999, 37) sanoo, etteivät versaalit ole korostuskeinona suositeltavia. Taulun numero on sukupolvea tärkeämpi tieto ja se on siksi lisäksi vahvennettu.

6.6.3 Kuvateksti ja alatunniste

Kuvatekstit ovat sisällöllisesti hyvin tärkeitä, sillä usein ihmiset lukevat ainakin ne, vaikkeivät koko juttua. Kuvatekstin on sijaittava kuvan välittömässä läheisyydessä. Kuvatekstien on oltava samannäköisiä ja samassa paikassa läpi koko kirjan. Kuvatekstin täytyy erottua selkeästi leipätekstistä. Yleensä ne ladotaankin samalla fontilla kuin leipäteksti, mutta lihavoituna tai sukukirjan tapauksessa asiakkaan toiveiden mukaisesti kurssiivina. (Lyytikäinen ym. 1995, 37; Parker 1998, 338; Koskinen 2001, 79; Pesonen 2007, 45.)

Kuvatekstien suurimmat ongelmat olivat, ettei niitä ollut kaikissa kuvissa ja että niiden sisällöt erosivat toisistaan. Toisissa kuvateksteissä mainittiin henkilöt kaikkia nimiään myöten ja toisissa vain etunimellä ja nykyisellä sukunimellä. Näiden sisältöön en puuttunut kuin sellaisissa tapauksissa, joissa kuvateksti oli aivan liian pitkä ja halusin lyhentää sitä.

Päätin vasta aivan loppuvaiheessa lisätä sivuille alatunnisteen, sillä se auttaa lukijaa navigoimaan (Parker 1998, 339). Alamarginaali oli kuitenkin hiukan liian ahdas sekä sivunumerolle että section markerille eli osioiden merkille ja siksi tekstipalstaa ja kuvia piti jokaisella sivulla nostaa yhden rivin verran ylöspäin. Tämän vuoksi marginaalien kootkin määräytyivät lopulta sekaviksi desimaaliluvuiksi. Alatunnisteessa käytin samaa tyyliä kuin kuvateksteissäkin.

6.6.4 Leipäteksti

Kirjaimen valinta on vaikea tehtävä (Loiri ym. 1998, 34). Asiakas oli päättänyt leipätekstin kirjaintyyppiä Times New Romanin jo ennen kuin minä tulin projektiin mukaan. Aluksi en pitänyt ajatuksesta, mutta kun ymmärsin, ettei sen automaattisia asetuksia tarvitse juurikaan hioa, sillä se välistyy kauniisti ja on siksi myös helppolukuisen, oli Times New Roman sittenkin sopiva vaihtoehto tähän tuotteeseen (Loiri 2004, 106). Sukukirja sisältää paljon numerotietoa ja on tärkeää, että fontti välistäisi varsinkin numerot kauniisti, ettei niitä tarvitsisi käsin säätää. Huolitellussa typografiassa nimittäin päivämäärien pisteiden jälkeen kuuluisi olla ohukkeen levyinen pieni väli, mutta on ymmärrettävää, että sukukirjassa tällöisten välien lisääminen olisi valtava työ (Itkonen 1999, 56).

Times New Roman on siirtymäkauden antiikva eli barokkiantiikva. Se on englantilaisen Stanley Morrisonin suunnittelema fontti. Morrison suunnitteli uransa aikana ainoastaan tämän yhden fontin *The Times* -lehden tilauksesta leipäteksti- ja otsikkokäyttöön vuonna 1932. Fontti on käytännöllinen ja helppokäyttöinen. Se käyttäytyy kaikissa laitteissa muuntumattomasti, koska sen tekniset ominaisuudet on standardoitu. Times New Roman antaa tekstille vakautta ja luotettavuutta ja neutraaliutensa vuoksi se sopii lähes mihin tahansa. Siksi sitä on käytetty jo niin paljon, että se on

tavallaan menettänyt persoonallisuuttaan ja muuttunut mielikuvituksettomaksi. Se koetaankin nykyään arkipäiväiseksi ja tavalliseksi. (Lyytikäinen & Riikonen 1995, 31; Loiri 2004 106-107; Pesonen 2007, 25.)

Lyytikäinen ym. (1995, 31) ehdottaakin Timesin tilalle käytettäväksi esim. Bodonia, Garamondia tai Palatinoa (Kuva 4).

Aili Kaarina Tienhaara, Niinimaa, s. 7.11.1908, k. 22.4.1995.	Times New Roman
Aili Kaarina Tienhaara, Niinimaa, s. 7.11.1908, k. 22.4.1995.	Bodoni MT
Aili Kaarina Tienhaara, Niinimaa, s. 7.11.1908, k. 22.4.1995.	Garamond
Aili Kaarina Tienhaara, Niinimaa, s. 7.11.1908, k. 22.4.1995.	Palatino Linotype

Kuva 4. Times New Roman verrattuna muihin antiikvoihin.

Mielestäni Times New Roman on kuitenkin kaikista kuvassa 4 esitellyistä esimerkeistä luottavin ja taloudellisin. Palatino Linotype olisi toiseksi paras vaihtoehto, mutta kirjaimet ovat siinä leveydeltään melko suuria. Bodoni MT:ssä ja Garamondissa luettavuus ei ole parempi kuin Times New Romanissa.

Sukukirjassa myös taulujen tietojen voidaan katsoa olevan osa leipätekstiä. Näissä erityisesti päähenkilöitten nimet ovat tärkeitä ja siksi ne ovat kaikki vahvennettuja. Myös isän tai äidin nimen mainitseminen taulussa on yhtä tärkeä tieto kuin se, mille taululle kyseessä oleva taulu on jatkoa ja siksi nekin tiedot on kursivoitu. Suluissa oleva kursiivi myös ikään kuin katoaa pois tärkeämpien tietojen edeltä ja siksi lukijan on helpompi hahmottaa, mitkä asiat kyseiselle taululle ovat tärkeää tietoa.

Leipätekstin suurin ongelma oli sen epäloogisuus. Tehtäväkseni jäi yhdenmukaistaa teksti. Esim. Yhdessä taulussa mainittiin ”eronneet” ja toisessa ”avioero”. Tässä tapauksessa yhdenmukaistin siten, että kaikkialla mainittiin eronneet. Myös tauluissa mainittavien asioiden järjestys piti muuttua siten, että se oli jokaisessa taulussa samanlainen. Tekstin yhdenmukaisuuden en usko olleen materiaalin toimittajalle Levoselle yhtä tärkeä seikka kuin minulle. Taittajahan en olisi ollut vastuussa kirjan sisällöstä, mutta koin, että yhteistyötähän tässä tehdään ja itse jos teen sen, se tulee ainakin tehtyä ja lopputuloksesta tulee mahdollisimman hyvä.

6.6.5 Nimiösivu, sisällysluettelo ja nimihakemisto

Nimiösivulle tuli paperivedokseen ainoastaan taittajan nimi, sillä muut tiedot eivät vielä olleet selvillä. Lopulliseen tuotteeseen tälle sivulle tulee vielä ainakin painovuosi, painotalon nimi sekä kirjan toimittajan nimi.

Sukukirjan sisällysluettelon luominen onnistui helposti Adobe InDesignin automaattisella toiminnolla. Kaikki osioiden otsikot piti vain muuttaa lyhyemmiksi. Lisäksi tein sisällysluetteloon I ja II sukuhaaran välisen jaon. Sisällysluettelosta jäi puuttumaan, miltä sivulta nimihakemisto alkaa, mutta lopulliseen painettavaan kirjaan se tieto tulee.

Nimihakemisto tulee luoda Adobe InDesignissa viimeiseksi, sillä sitä ei voi lainkaan päivittää. Nimihakemiston luomisessa käytin siis apuna Adobe InDesignin puoliautomaattista hakemistonluontityökalua. Kaikki kirjassa esiintyvät nimet oli lisättävä työkaluun yksitellen. Lopuksi työkalu laittaa kaikki lisätyt nimet aakkosjärjestykseen ja hakemisto on valmis luotavaksi. Työkalu ei kuitenkaan aina löydä yhdelle nimelle kaikkia niitä kohtia, joissa kyseinen nimi esiintyy, joten hakemisto on käytävä vielä nimi nimeltä uudestaan läpi. Käytännössä tein sen siten, että luin kirjan läpi ja tarkistin hakemistosta löytyikö nimen perästä kaikki ne sivunumerot, joilta itse nimen löysin. Jos sivunumero puuttui lisäsin sen käsin.

Ongelmia nimihakemiston luomisessa aiheutti se, että asiakas ei itsekään ollut noudattanut nimien kirjoitusasuissa loogisuutta ja aina en itsekään tiennyt, oliko kyseessä kaksi eri henkilöä vai yksi ja sama.

Sitten kun kirjasta taitetaan lopullinen versio on nimihakemisto tehtävä alusta asti uusiksi. Lisäksi unohdin tähän paperivedokseen laittaa maininnan, että nimihakemistosta ei löydy alle 10-vuotiaana kuolleita lapsia. Myös tämä tieto tulee lopulliseen kirjaan.

6.6.6 Hyvään luettavuuteen vaikuttavat asiat

Tekstin luettavuuteen vaikuttavat kirjaimen koko, muoto ja leikkaus, palstan leveys ja muoto, kirjain-, sana- ja riviväli, tavutus, sisäänveto, painoalustan eli paperin laatu, lukuetaisyys sekä värit (Koskinen 2001, 74).

Yleisimmin leipätekstin koko on 8-12 pt ja sukukirjassa on käytetty 11 pt (Koskinen 2001 74). Jos ei ole varma, minkä kokoista tekstin kannattaisi olla, kannattaa eri vaihtoehtoja tulostaa. Näin tekstin koosta saa paremman kuvan.

Antiikva eli päätteellinen kirjaintyyppi on groteskia eli päätteetöntä kirjaintyyppiä helppolukuisempaa. Tämä saattaa johtua siitä, että groteskeja on käytetty vasta muutamia vuosikymmeniä ja olemme oppineet lukemaan enemmän antiikvaa. Antiikvaa kannattaa siis käyttää, jos tekstiä on paljon ja palstaleveys on suuri. (Lyytikäinen ym. 1995, 39; Loiri ym. 1998, 35; Itkonen 1999, 17.)

Palstan leveyden olisi mahdollista hyvin näkökenttään eikä yhdellä rivillä saisi olla 90 merkkiä enempää (Lyytikäinen ym. 1995, 40; Loiri ym. 1998, 41; Itkonen 1999, 11; Loiri 2004, 74). Sukukirjassa merkkejä yhdellä rivillä on enimmillään n. 100 ja tämä johtuu osaksi siitä, että sivuja yritettiin säästää. Jos kirjainkoko olisi ollut esim. 12 pt olisi merkkejä yhdellä rivillä ollut luultavasti n. 90.

Tekstin vasensuora asettelu (eli oikea reuna on liehu) luo avoimen ja epävirallisen tunnelman (Parker 1998, 68). Lisäksi tällaista asetelua on helppo lukea. Liehureunaisessa palstassa ei saisi tavuttaa kahta peräkkäistä riviä (Loiri 2004, 87).

Ladottu teksti on helposti luettavaa kun kirjainkoko, rivin pituus, riviväli ja palstaväli ovat hyvässä suhteessa toisiinsa. Riviväli eli keili on 120% leipätekstin pistekoosta eikä se saa koskaan näyttää palstaväliä suuremmalta. Sanaväli ei saa olla suurempi kuin riviväli ja Itkonen (1999, 26) suositteleeikin sanaväliksi a-kirjaimen levyistä tyhjää tilaa. Lisäksi vierekkäisten palstojen on hyvä olla rivirekisterissä eli samassa linjassa vaakatasossa. (Lyytikäinen ym. 1995, 40-41; Loiri ym. 1998, 38; Koskinen 2001, 76.)

Sisennyksen eli sisäänvedon on oltava riittävä ja yhtä suuri kaikissa kappaleissa. Sisennyksetön tyyli väliriveineen ei kuulu painotekstiin, sillä tyhjä rivit vievät tarpeettomasti tilaa ja rikkovat sivun yhtenäisyyden. Sukukirjassa on joillakin sivuilla käytetty myös tyhjää riviä erottamaan kappaleita toisistaan, jos teksti on ollut erityisen pitkä ja raskas. (Itkonen 1999, 13; Koskinen 2001, 76.)

6.7 Kuvat

Kuvat viestivät tehokkaasti ja lisäävät julkaisun visuaalista tehoa. Kuva ja kuvateksti yhdessä kertovat parhaimmillaan oman tarinansa. Valokuva on aito ja se tarjoaa konkreettisen todisteen tekstin tueksi. Valokuvat ovat itsestään selvä ratkaisu, kun päämääränä on realismi. Ne auttavat assosioitumaan henkilöihin, tapahtumiin ja paikkoihin. (Lyytikäinen ym. 1995, 50; Parker 1998, 137-138.)

Kuva tulisi sijoittaa sivulle niin, että sivu on tasapainoinen ja sopusuhtainen. Yleensä ei kannata asettaa ihmisiä katsomaan ulos sivuilta tai kahta henkilö samalla sivulle kääntämään selkensä toisilleen. Yksi tapa järjestellä kuvia on asettaa ne joka sivulle samaan kohtaan. Hyvä kuvitus voi olla yhtä aikaa sekä dekoratiivinen että informatiivinen: se välittää tarpeellisen viestin ja samalla jäsentää ja rikastuttaa ulkoasua. Jos sivulla tai aukeamalla ei ole pääotsikkoa, katse kulkee sivulla aina ensin kuvien kautta. (Lyytikäinen ym. 1995, 50; Parker 1998, 337; Loiri ym. 1998, 65; Koskinen 2001, 80; Pesonen 2007, 48.)

Lyytikäinen ym. (1995, 51, 53) sanovat, että kuvan teknisen laadun on oltava paras mahdollinen, mutta kuvan sisältö on silti teknistä laatua tärkeämpää. Sukukirjan kuvien suurin ongelma oli niiden huono tekninen laatu, tarkemmin sanottuna liian pieni resoluutio. Resoluutio kuvaa kuvan graafisten yksityiskohtien esittämiskykyä ja se ilmaisee pikseleiden määrää kuvassa tietyn mittayksikön pituudelta, yleensä pikseleitä tuumalla. (Adobe Press 1999, 30, 34). Mitä enemmän pikseleitä, sitä laadukkaampi ja tarkempi kuva on. Sukukirjassa ongelmaksi muodostuikin se, että vaikka kuvia olikin skannattu hyvällä resoluutiolla, asiakas oli niitä sen jälkeen rajannut eikä ollut säästänyt alkuperäisiä kuvia.

Rajaamalla kuvasta voidaan poistaa epäolennaisia asioita. Siitä siis leikataan asiayhteyden kannalta kaikki tarpeeton pois ja kiinnitetään huomio olennaiseen. Kuvien rajauksen myötä myös sommittelu voi parantua. Rajauksessa on yhtä tärkeää se, mitä rajataan pois kuin se, mitä jätetään jäljelle. (Loiri ym. 1998, 57; Parker 1998, 148; Pesonen 2007, 53.)

Kuvamateriaalin määrä ja laatu vaihtelivat sukuhaaroittain. Toisissa haaroissa kuvia oli paljon ja toisissa vain muutama ja toiset kuvat olivat erittäin hyvälaatuisia ja toisista ei saanut edes postimerkin kokoista. Uskon vaihtelun johtuneen siitä, että materiaalin kerääjiä oli niin paljon.

Kuvat tulivat asiakkaalta pääasiassa Word-tiedostoissa. Jotta sain kuvat omiksi jpg-tiedostoiksi, minun piti tallentaa Word-tiedosto komennolla ”Tallenna Web-sivuksi”. Tällöin ohjelma siirtää kaikki tiedostosta löytyneet kuvat omaan kansioonsa. Kansiota löytyy samasta kuvasta pienempi esikatselukuva ja sitten alkuperäinen tiedosto, jota tarvitsin.

6.8 Värät ja kannet

Värät vaikuttavat sisällön huomaamiseen ja ymmärtämiseen sekä mielikuvien muodostumiseen. Värien tehtävä ei ole tehdä painotuotteesta kaunista. Pelkästään tekstiä sisältävissä tuotteissa ei välttämättä tarvita kuin yksi väri. Värien valinnassa on lähdettävä painotuotteen tarpeista. Värien käyttö on perusteltua sanoman havainnollistamiseksi ja se antaa lisää vaihtoehtoja tuotteen ulkoasun suunnitteluun. Väri siis helpottaa viestin perillemenoja ja tekstihierarkioiden löytämistä. Värien avulla voidaan järjestellä, korostaa ja osoittaa erilaisia asioita. (Lyytikäinen ym. 1995, 56; Koskinen 2001, 85, 88.)

Tietokoneiden näytöt ovat tärkeässä osassa värejä valitessa. Siksi värien pitää näyttää samalta näytöllä, vedoksessa ja lopullisessa työssä. Jotta tämä olisi mahdollista, on kehitelty ICC-väristandardi, jonka avulla värien pitäisi pysyä samana kirjanteon jokaisessa vaiheessa, työkoneelta painotalon koneelle. Värien toistumiseen vaikuttaa lisäksi painomenetelmä, painoalusta sekä painoväri. (Koskinen 2001, 20, 59.)

Sukukirjan jäädessä tähän vaiheeseen eli siihen, ettei se ole menossa vielä painoon, jäi taittajan tehtävistäni tekemättä kuvien muuttaminen CMYK-muotoon sekä resoluution muuttaminen. Niiden tekeminen tässä vaiheessa olisi ollut turhaa, sillä kirjan tarkistaminen on vielä kesken ja siihen tulee vielä muutoksia. CMYK-muotoiset ja suuriresoluutioiset kuvat tekevät tiedostosta raskaamman ja hankalamman käsitellä. Sukukirjan värit ovat pääasiassa 4-värisissä kuvissa. Niiden lisäksi kannet ovat punaiset. Levoselta saamissani Word-tiedostoissa oli käytetty samansävyistä punaista kirjan nimessä sekä joissakin osioiden otsikoissa. Myös kanteen valittu kuva on asiakkaan ehdottama. Lopulliseen versioon osioiden aloitussivuja voisi vielä jonkun verran elävöittää väreillä.

6.9 Painoon

Ennen työn luovuttamista painolle se pitää tarkastaa monta kertaa. Tämän opinnäytetyön tuloksena syntynyttä tulostetta kirjasta käytetään apuna juuri virheiden löytämiseen. Myös painolta saadut vedokset tulee tarkastaa hyvin, mutta niihin ei pitäisi korjata enää tekstiä, vaan niistä tarkistetaan, että kaikki elementit ovat paikoillaan. Nykyään kaikki tietokoneelta lähteneet virheet ja epätarkkuudet ovat tallella myös lopullisessa painotyössä. Painotuote on hyvä, kun se täyttää sille asetetut tavoitteet. (Lyytikäinen ym. 1995, 7; Loiri ym. 1998, 139; Toro 1999, 61.)

Ennen kuin kirja voidaan painaa, täytyy valita painoalusta eli paperi, jolle kirja painetaan. Paperin valintaan vaikuttaa haluttu vaikutelma, tuotteen käyttötarkoitus, kohderyhmä, soveltuvuus tuotteen teknisiin ominaisuuksiin ja hinta. (Lyytikäinen ym. 1995, 64; Koskinen 2001, 31.)

Tekstipitoiselle kirjalla, joka sisältää myös kuvia Toro (1999, 97, 100) suosittelee kertaalleen tai useampaan kertaan päällystettyä hiokkeellista tai hiokkeetonta eli puuvapaata paperia, joka sopii erityisesti säilytettäviin töihin. Hiokkeettomissa papereissa on hiokkeellisia papereita huonompi opasiteetti eli valo läpäisee niitä enemmän. (Toro 1999, 101; Koskinen 2001, 34.)

Päällystämätön eli mattapintainen paperi on luettavuudeltaan hyvää. Kiiltävää paperi toistaa hyvin värejä, mutta heijastuksien takia siitä lukeminen voi olla hankalaa. Silkkilaatuisissa papereissa painetut alueet kiiltävät, mutta painamattomat eivät. (Lyytikäinen ym. 1995, 64; Toro 1999, 97; Koskinen 2001, 33.)

Paperia pidetään sitä laadukkaampana mitä valkoisempaa se on. Koska sukukirjassa on valokuvia, se kannattaa painaa valkoiselle paperille, jotta valokuvien vaaleat alueet pysyvät kirkkaina. Pelkän tekstin kanssa liian valkoinen paperi voi kuitenkin olla liian kontrastinen. (Lyytikäinen ym. 1995, 64; Koskinen 2001, 37, 39.)

Paperin paino ilmaistaan g/m^2 . Neliömassa ei kuitenkaan kerro paperin paksuutta, sillä myös paperin huokoisuus vaikuttaa siihen. Paksuuteen vaikuttaa myös bulkki eli ominaistilavuus (g/cm^3), pinnan sileys sekä kuitu- ja täyteaineen laatu ja määrä. Kirjan paksuus = paperin paino x bulkki x kirjan sivumäärä. (Lyytikäinen ym. 1995, 64; Koskinen 2001, 35-36.)

Sukukirjan painamiseen soveltuu parhaiten digipainaminen, sillä painosmäärä on pieni ja digipainaminen on silloin painomenetelmistä kustannustehokkain. Analogisissa painomenetelmissä kerran tehty painopinta monistetaan useita kertoja. Digitaalisissa painomenetelmissä painopinta muodostetaan joka kerta uudestaan painamisvaiheessa. Digitaalinen painaminen mahdollistaa pienet painosmäärät analogisia menetelmiä nopeammin, jos materiaali on valmista tulostettavaksi. (Toro 1999, 52-53; Koskinen 2001, 150-151.)

Sukukirjan sidontatavaksi tulee lankasidonta, sillä sen avulla kirjasta saadaan tavoitteiden mukaisesti aikaa ja kulutusta kestävä. Lankasidonta on liimasidontaa paljon kalliimpi ja monivaiheisempi sidontatapa, mutta se mahdollistaa myös sen, että sivut saa auki kokonaan. Tämän seurauksena myös sisämarginaali voi olla pienempi verrattuna liimasidottuun kirjaan. Mitään muita jälkikäsitteilyjen erikoistekniikoita kirjaan ei tule, sillä ne eivät ole tavoitteiden täyttymisen kannalta tarpeen. Lisäksi niistä koituisi lisäkustannuksia ja kirja halutaan toteuttaa mahdollisimman pienillä kuluilla. (Lyytikäinen ym. 1995, 100; Toro 1999, 108.)

7 EPÄONNISTUMINEN

7.1.1 Virheet painotuotteessa

”Painovirheet löytyvät parhaiten valmiista painotuotteesta” –sanonta pitää paikkansa. Suurin osa virheistä on yleensä tekstien kirjoitusvirheitä ja ne johtuvat kiireestä, väärinkäsityksistä tai tiedon puutteesta. ”Omassa talossa” tehty teksti olisikin hyvä tarkistuttaa ulkopuolisella kielentarkastajalla. (Toro 1999, 18, 25, 130.)

Virheiden mahdollisuus kasvaa, jos käsikirjoitus on siinä muodossa, että se joudutaan suunnittelua varten kirjoittamaan uudestaan (Lyytikäinen ym. 1995, 68). Sukukirjassa virheiden mahdollisuus kasvoi, kun minun piti järjestellä ja kirjoittaa joitakin tekstin osia uudelleen.

Vastuu tekstin oikeellisuudesta on tuotteen tilaajalla eli Levomäen sukuyhdistyksellä (Toro 1999, 63). Tällä hetkellä sukukirja sisältää vielä paljonkin virheitä, ainakin asiasisällössä, sillä sitä ei ole vielä tarkistettu. Kun kirjaa aletaan tarkistaa, löydetty virheet merkitään paperivedokseen. Tarkistamisen jälkeen virheet korjataan ja kirja tarkistetaan taas uudestaan. Aina kun tarkistuskierröksellä löytyy virheitä kirja tarkistetaan korjaamisen jälkeen aina uudestaan niin kauan, ettei virheitä enää löydy. Näin menettelemällä päästään parhaaseen lopputulokseen.

Suunnittelija vastaa työn teknisestä oikeellisuudesta. Jos virheitä ilmenee, on suunnittelijan lähetettävä uusi korjattu aineisto tai maksaa korjauksesta johtuvat kulut. (Toro 1999, 130.) Suunnittelun sudenkuoppia ovat

- aukot ladotussa tekstissä
- liikaa kirjasintyyppettä
- tyhjä reikä palstojen välissä
- vakiokokoiset kuvat
- liian ahtaat sivut
- linjaton asettelu
- voimattomat otsikot

- leski- ja orporivit
- epätasainen välistys
- liiallinen sisennys.

(Parker 1998, 183-205.)

Sukukirjassa koin ongelmaksi kuvien sommittelun taulujen yhteyteen. Joillakin aukeamilla vaikutelmasta tuli mielestäni liian luettelomainen: esim. kuva aina vasemmalla puolella ja teksti vieressä. Joidenkin aukeamien tunnelma saattaa olla hieman liian ahdas, mutta onneksi tauluja toisistaan erottavat viivat luovat sivuille ilmaa.

7.1.2 Projektin epäonnistuminen

Epäonnistuneista projekteista oppii eniten. Projekti voi epäonnistua, jos

1. se on huonosti tai puutteellisesti suunniteltu
2. sen tavoitteet ja rajaukset ovat väljät tai puutteelliset
3. osaaminen on riittämätöntä tai tiimityö ei toimi
4. seuranta ja valvonta on laiminlyöty
5. päällikkö ei ole riittävän vaativa
6. yritetään saada aikaiseksi liian paljon
7. asiakkaan vaatimukset tai tavoitteet muuttuvat jatkuvasti
8. henkilöstö vaihtuu kesken kaiken
9. riskeihin ei ole varauduttu
10. ympäristö muuttuu kesken kaiken.

(Kettunen 2009, 56.)

Joskus ikäviä asioita vain tapahtuu, eikä niitä voi jälkikäteen muuksi muuttaa. Onnistuneen lopputuloksen kannalta on merkittävämpää se, miten projektiryhmä reagoi vastoinkäymiseen kuin se, miten niitä yritetään välttää. Sinnikkyyttä ja toipumiskykyä tarvitaan, kun jotain odottamatonta tapahtuu. (Berkun 2006, 272.)

Sukukirjaa ei saatu valmiiksi tietyssä aikataulussa, mutta se ei vielä tässä vaiheessa tarkoita epäonnistumista, sillä projekti jatkuu talvella 2010–2011.

Berkun (2006, 4, 217) korostaa, että menneistä voi ja täytyy yrittää ottaa opikseen. Kokemuksesta on hyötyä vain niille, jotka yrittävät oppia virheistä. Uteliaisuus ja avoimuus mahdollistavat kasvamisen ja oppimisen.

Yksi maailman suurimmista lentokoneiden suunnittelijoista ja valmistajista, Boeing, ylläpitää mustaa kirjaa epäonnistuneista projekteista ja niistä saaduista opetuksista, jottei samaa virhettä tehtäisi kahdesti. Menneistä oppimisen tiellä voi kuitenkin olla se, että tuntuu vaikealta soveltaa vuosikymmenten takaisia opetuksia nykypäivään. Siksi pitäisikin vertailla erilaisia nykypäivän projekteja. (Berkun 2006, 6.)

7.1.3 Ongelmien sattuessa

Berkun antaa ohjeita siihen, kun epäonnistuminen osuu kohdalle: Rauhoitu, arvioi ja rauhoitu uudelleen, kokoa tarvittavat ihmiset ja tutki vaihtoehdot, tee yksinkertainen suunnitelma, toteuta se ja pidä purkutilaisuus. (Berkun 2006, 273-275.) Kohtaamani ongelmat kuten esim. materiaalin laatu ja sen sisäistäminen, ettei kirja tule vielä syyskuussakaan valmiiksi tuntuivat aluksi ylitsepääsemättömiltä. Mutta ajan kanssa sain mielentilani tasaantumaan. Sillä hetkellä ongelma tuntui valtavalta, mutta jo tunnin päästä koin asian aivan eri tavalla.

Jos projektin päättymispäivämäärä ei ole aivan ehdoton, voidaan projektin aikataulua venyttää ja tähän ratkaisuun päädyttiin myös sukukirjan valmistusprojektissa. Tällöin ei tarvita uusia työntekijöitä ja nykyisten työntekijöiden normaali työpanos riittää. Samalla muut projektit voivat vaarantua, koska tiimi on ennakoitua pidempään projektissa kiinni, kustannukset nousevat ja tuloksia saatetaan silti pitää epäonnistuneina, koska usein aikataulun pitävyys on tilaajallekin onnistumisen mittari. (Kettunen 2009, 137, 138.) Kustannukset tulevat tässäkin tapauksessa nousemaan, sillä seuraavaksi jatkan taittotyötäni palkallisena. Lisäksi medianomiksi valmistumiseni lykääntyi, koska jouduin vielä kesän jälkeenkin taittamaan kirjaa.

Jos henkilöstön määrä ei riitä, voidaan tavoitteita vähentää. Tällöin kustannukset pysyvät samana ja aikataulu pitää. Toisaalta tilaaja voi pettyä tai tulos voi olla vaatimaton. Lisäksi kustannuksia saattaa siirtyä jatkoprojekteille joka tapauksessa. Tai sitten

voidaan lykätä koko projektia tai yksinkertaisesti lopettaa se. (Kettunen 2009, 138-139.)

Yhteistyökumppanin vaihtamista kannattaa harkita tarkoin, sillä uuden tekijän kanssa joudutaan aloittamaan alusta (Toro 1999, 18).

8 PROJEKTIN LOPPUTULOS

Asiakas oli valmistuneeseen työhön erittäin tyytyväinen ja Levonen sanoi, ettei olisi pystynyt itse tekemään samanlaista. Olen myös itse tyytyväinen lopputulokseen. Parasta olisi ollut, jos kirja olisi tehty valmiiksi painotuotteeksi asti, niin kuin alunperin oli tarkoitus.

Kirjassa tehdyt valinnat palvelevat mielestäni sen kohderyhmää hyvin. Kuitenkin nuorekkaampi kirjasintyyppi leipätekstissä saattaisi herättää ehkä paremmin nuorempien aikuisten mielenkiinnon. Kirjassa on selkeästi nähtävillä sen neljä erilaista osaa: alku, loppu, lukujen avaukset ja leipäteksti (Parker 1998, 339). Valokuvat on mielestäni aseteltu harmonisesti ja ne ovat hyvässä suhteessa leipätekstiin. Myös kuvatekstit löytyvät helposti, mutta niiden tyyliksi olisin itse valinnut päätteettömän eli groteskin fontin. Väliotsikoiden muuttaminen groteskiksi saattaisi ”nuorentaa” kirjaa.

Nimihakemisto on tarkistettu vain kerran, joten sieltä saattaa edelleen virheitä löytyä. Myös asiasisältö sisältää edelleen virheitä, jotka tullaan korjaamaan lopulliseen painotuotteeseen. Tästä vaiheesta on hyvä jatkaa kirja loppuun asti, kun myös tulevat lukijat pääsevät näkemään, millainen kirjasta oikeastaan on tulossa.

8.1 Ohjeita sukukirjan tekijöille

Tähän kappaleeseen olen kerännyt ohjeita muita tämänkaltaisia projekteja varten, joissa osapuolina on alansa osaajia sekä ammattitaidottomampia projektiryhmäläisiä. Toron (1999, 72-73.) antamat ohjeet tekstin toimittajalle ovat:

1. Rivinvaihto enterillä vain kappaleen loppuun.
2. Älä tavuta.
3. Kirjoita aina gemenalla eli pikkuaakkosilla, sillä versaalien muuttaminen gemenaksi vaatii koko sanan uudelleen kirjoittamista.
4. Sanojen väliin vain yksi välilyönti.
5. Liitä aina mukaan paperiversio.
6. Siisti tikku tai levy eli poista turhat tiedostot.
7. Oikolue teksti ennen taittoa.
8. Tallenna koko teksti yhteen tiedostoon.
9. Tallenna teksti ilman muotoiluja. Muotoilut, kuvat ja muut elementit voivat näkyä vaikka paperitulosteessa.

Seuraavat omat yleisohjeeni perustuvat siihen, miten sukukirjan valmistusprojekti-
sakin olisi pitänyt toimia. Nämä ohjeet on tarkoitettu kaikille osapuolille sukukirjan
valmistusprojektin kaltaisessa projektissa työskentelyä varten.

1. Pitäkää kunnollinen aloituspalaveri, jossa ovat mukana kaikki projektin kan-
nalta tärkeät henkilöt. Tämä on tärkeää, varsinkin jos joku tulee projektiin
kesken kaiken mukaan.
2. Käykää aloituspalaverissa läpi kaikki projektin perustiedot, mitä tähän men-
nessä on tehty ja mitä vielä on tulossa.
3. Selvittäkää tarkasti jokaisen työnkuva eli mitä kenenkin kuuluu ja ei kuulu
tehdä ja mistä kukakin on vastuussa. Tässä vaiheessa käykää siis läpi, millais-
ta esim. taittajan tai materiaalin kerääjän työ on ja miten muut ryhmäläiset
niihin toimillaan vaikuttavat.
4. Päättäkää myös, kuka on lopullisesta työstä ja sen valmistumisesta vastuussa.
5. Raportoikaa toisillenne, tai ainakin sille, jolle on päätetty raportoida, kaikesta
koko projektin ajan.
6. Kysy heti, jos et ole varma. Näin taataan avoin ilmapiiri ja projekti etenee
jouhevammin, kun ongelmia ei jäädä yksin pohtimaan.
7. Sano ääneen myös eriävä mielipiteesi, mutta älä unohda kehua.
8. Päättäkää projekti vaikka kakkukahvilla.

Kun ohjeita 1-4 noudatetaan heti projektin alkaessa, saavat uudetkin ryhmäläiset hyvän perehdytyksen käynnissä olevaan projektiin. Näin uudet työtoverit saavat nopeammin kiinni juonesta ja projekti etenee paremmin.

9 LOPUKSI

Vaikka taittaja tekee taittotyön yksin, vaikuttavat muut hänestä riippumattomat projektiin liittyvät asiat ja henkilöt työn sujuvuuteen. Taittajan työ jää aikataulusta heti alkutekijöissään jälkeen, jos materiaali on myöhässä. Sukukirjan valmistusprojektissa on niin monia vaiheita, että ensimmäisissä vaiheissa tapahtuneet viivästykset yms. vaikuttavat aina seuraaviin ja sen seurauksena viivytyksen pituus kasvaa jokaisessa vaiheessa aina vähän lisää.

Pieni budjetti painokustannuksia varten vaikuttaa vahvasti taittoon, sillä sivuja on käytettävä säästeliäästi ja on siis tasapainoitava paljon erilaisten ratkaisujen kanssa. Tämä vie aluksi kokemattomalta enemmän aikaa, varsinkin jos oman käsityksen mukaan tyhjä tila luo tyylikkyyttä ja helpottaa lukemista. Ammattitaidosta kertoo kuitenkin se, että pystyy luomaan tyylikästä myös erilaisista rajoitteista huolimatta.

Asiakkaalle on tehtävä selväksi, minkä ajankohdan jälkeen ei enää ole mahdollista laittaa kirjaan uutta materiaalia. Jos näin ei tapahdu, koituu siitä suuri lisätyö taittajalle. Ainakin sukukirjan taiton kaltaisissa projekteissa taittajalta vaaditaan ammattitaidon lisäksi päättäväisyyttä ja lujaa otetta.

Epätarkka ja epäselvä materiaali saattaa aiheuttaa paljon virheitä lopulliseen työhön, varsinkin jos taittaja joutuu muokkaamaan ja tekemään kirjaan tekstiä. Tällaisilta ongelmilta säästyään, jos kaikkien projektiryhmäläisten työnkuvat ovat kaikille selvät.

Kaikki käyttämäni projektiaiheiset lähteet toistivat paljon toisiaan, vaikka ne oli kirjoitettu eri aikoina ja suunnattu erilaisille projekteille. Tästä voidaankin päätellä, että on kyseessä sitten millainen projekti tahansa, on sujuvan työskentelyn takaamiseksi

aina hallittava tietyt projektityöskentelyn perusasiat, jotka ovat aina samat projektista riippumatta.

LÄHTEET

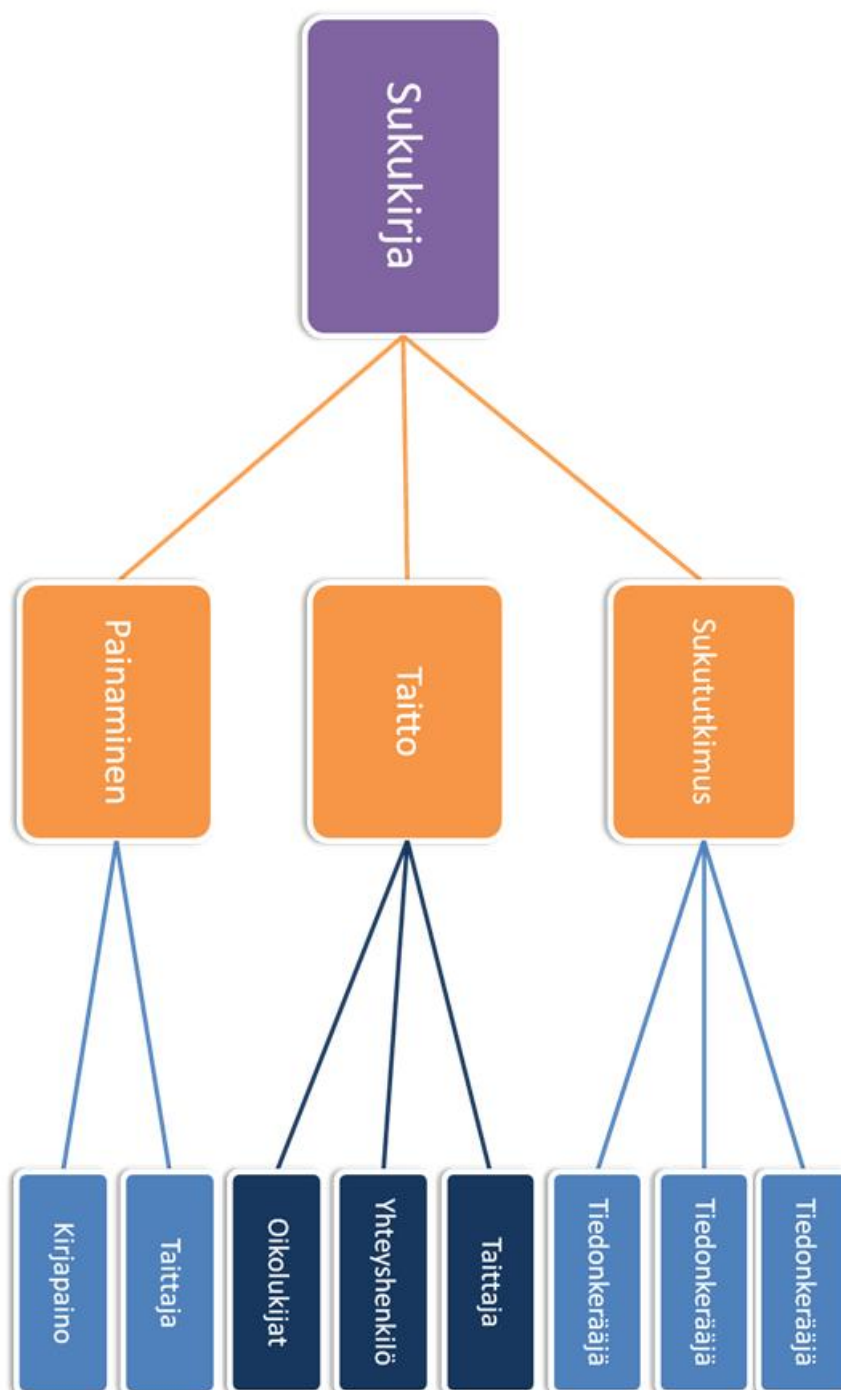
- Adobe Press. Käänt. Eeva-Maria Antinluoma. 1999. Julkaisijan käsikirja. Helsinki: IT Press.
- Berkun, S. 2006. Projektihallinnan taito. Helsinki: Readme.fi.
- Heikkinen, A., U. & E. 1999. Heikkisten suku – Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala. Kuopio.
- Itkonen, M. 1999. Typoteesejä – tarkan typografian opas. Helsinki: RPS-yhtiöt.
- Karlsson, Å. & Marttala, A. 2001. Projektikirja – Onnistuneen projektin toteuttaminen. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kettunen, S. 2009. Onnistu projektissa. 2. uud. p. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Koskinen, P. 2001. Hyvä!Painotuote. Helsinki: Inforviestintä Oy.
- Loiri, P. 2004. Typo – Pieni käytösopas typografian laatijalle. Tampere: Inforviestintä Oy.
- Loiri, P. & Juholin, E. 1998. Huom! Visuaalisen viestinnän käsikirja. 2. painos. Jyväskylä: Inforviestintä Oy.
- Lyytikäinen, K. & Riikonen, H. 1995. Painotuotteen suunnittelu. Gummerus.
- Lööw, M. 2002. Onnistunut projekti – Projektijohtamisen- ja suunnittelun käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- MyFonts. 2010. Old English Text MT. Viitattu 27.10.10. Saatavissa: <http://new.myfonts.com/fonts/agfa/old-english-text/mt/>
- Nurmi-Rantanen, K. Miksi tarjouspyyntöihin ei vastata? [sähköpostiviesti]. Vastanotettu 3.6.2010.
- Palander, S. 2007. Sukututkimus UKK (FAQ). Viitattu 26.10.2010. Saatavissa: <http://koti.welho.com/spalande/ukk.html>
- Parker, R. Käänt. Eeva-Maria Antinluoma. 1998. Hyvältä näyttää. Espoo: Suomen Atk-Kustannus Oy/ Ventana Communications.
- Pesonen, E. 2007. Julkaisijan käsikirja. Jyväskylä: WSOYpro/Docendo-tuotteet.
- Pokkinen, e. 1997. Kannaksen Pokkiset. Kangasala: Sukuseura Pokkinen ry.
- Saarinen, T. 2006. Karstulan Vahangan Ahosten suku. Saarijärvi.
- Sovelius-Sovio, E. 1999. Sovio-Sovelius –suku. Jyväskylä.

Suomen sukututkimusseura. 2010. Vuoden sukukirja 2009 valittu. Viitattu 26.10.2010. Saatavissa: http://www.genealogia.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=463%3Avuoden-sukukirja-2009-valittu

Suomen sukututkimusseura. Vuoden sukukirja –kilpailu. Viitattu 26.10.10. Saatavissa: http://www.genealogia.fi/index.php?option=com_content&view=category&id=107&Itemid=195&lang=fi

Tiirikainen, V. 2007. Projektisuunnittelu kunniaan. Viitattu 24.9.2010. Saatavissa: <http://www.tietoviikko.fi/blogit/cio-blogi/article135252.ece>

Toro, M. 1999. DTP & Painotyö – Käytännön opas painotuotteiden tekijöille ja tilaajille. Porvoo: WSOY.

LIITE 2

	toukokuu					kesäkuu				heinäkuu				elokuu			syyskuu						
	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
Tarjouspyynnöt																							
Materiaalit																							
Alkatasulur/Suunnittelu																							
Työnäyte																							
Taitto																							
Oikoluku																							
Korjaukset																							
Sisällysluettelo																							
Asiasanahakemisto																							
Kuvankäsittely																							
Painoon																							
Koulu alkaa																							

Punainen tarkoittaa lomaa.

Esimerkki sähköpostilla pyydetystä tarjouksesta.

Hei,

Kyselin teiltä tarjousta muutama viikko sitten netin välityksellä, mutten ole saanut vielä mitään vastausta.

Tarvitsisin mahdollisen tarjouksenne 20.6. mennessä, jolloin sukukokouksessa valitaan painotalo.

Kyselin tarjousta siis syksyllä painettavaan sukukirjaan.

Kirja on B5-kokoinen ja siinä on n. 200 sivua. Materiaali toimitetaan painovalmiina pdf:nä. Sitä painettaisiin n. 200 kpl.

Kokonaan (myös kannet) 4-värinen, sivut kevyesti päällystetylle paperille.

Saisinko tarjouksen sekä kovilla että pehmeillä kansilla?

Toimitustapa olisi nouto, jos se on mahdollista.

Kiitos!

Terveisin

Emmi Nuutinen

p. 045 312 8560

Taulukon hinnat sisältävät arvonlisäveron (23%).

Kaikki tarjoukset ovat B5-kokoiselle 200-sivuiselle 4-väriselle kirjalle.

Painotalo	Pyydetty	Saa- tu	Kovat kannet / 200 kpl	Kovat kannet / kpl	Pehmeät kannet / 200 kpl	Pehmeät kannet / kpl	
Forssan Kirjapaino	12.5.	-	-	-	-	-	-
Multiprint Oy	12.5., 26.5.	2.6.	5 949,51 €	29,75 €	4 885,56 €	24,43 €	Kovat: liimalankasidonta, pehmeät: liimanidonta
Auraprint Oy	26.5.	-	-	-	-	-	-
Hansaprint Oy	26.5.	27.5.	-	-	3 358,99 €	17,00 € seur. 12,21€	liimanidonta
Konturo	26.5.	26.5.	5 701,05 €	28,50 €	3 935,00 €	24,20 €	liimasidonta
KMG Printworks	26.5.	28.5.	-	-	5 535,00 €	27,68 €	liimasidonta
Kopionlini	26.5., 15.6.	15.6.	7 955,60 €	39,78 €	4 995,91 €	24,98 €	liimasidonta
Finapress	26.5., 15.6.	16.6.	7 783,60 €	38,92 €	6 795,40 €	33,98 €	Kovat: lankasidonta, pehmeät: liimasidonta

Kannaksen Pokkiset

<p>1. Aari (Adam) Pokkinen (Pockin) (23:97). S. noin 1765 Räsäällä. K. 19.01.1766 Räsäällä.</p> <p>1. Lilja (Ehsalbeth) Pokkinen (Pockin) (23:98). Nuori emäntä. Kätkäsalmi Ylä-Puusti. S. 06.01.1767 Räsäällä. K. 22.10.1825 Kätkäsalmi. Lilja lakki minäiksi taloon, jossa emäntänä oli anoppi, sai 5 lasta, joista 3 avioitunut.</p> <p>- Puoliso 10.12.1788 Räsäällä Juhon (Johan) Tiira (Tiira) (23:99). Talollinen. Vanhemmat Peter Tiira s. 1724 ja Anna Kasalan s. 1729 Kätkäsalmen Ylä-Puustissa. S. 02.07.1768 Kätkäsalmi. K. 27.02.1836 Kätkäsalmi. Juhon ei koko ikänsä synnyttökodissaan, isänsä kuoleman jälkeen 15 v sen isäntänä, jäi 47 v ikäisenä leskeksi ja avioitui uudelleen.</p> <p>2. vmo: Maria Nammimäin s. 1769 v. 10.12.1830.</p> <p>1. Johannes Pokkinen (Pockin) (23:100). S. noin 1769 Räsäällä. K. 27.06.1770 Räsäällä.</p>	<p>16.03.1761 Räsäällä. K. 18.03.1801 Räsäällä. (Käsko nautusta 48).</p> <p>Matti (Mats) Pokkinen (Pockin) (23:105). Tal. poika. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. 06.03.1764 Räsäällä. K. noin 1787 Räsäällä. Matti eli koko ikänsä synnyttökodissaan pottamieheltä.</p> <p>Juhon (Johan) Pokkinen (Pockin) (23:104). Tal. yhtiönies. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. noin 1765 Räsäällä. K. 10.06.1832 Räsäällä. Juhon ei koko ikänsä synnyttökodissaan, alkuvuonna veljensä naimatonna yhtiönlehtenä.</p> <p>Riitta (Brigitta) Pokkinen (Pockin) (23:105). Tal. vltar. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. noin 1766 Räsäällä. K. 21.12.1825 Räsäällä. Riitta eli koko ikänsä synnyttökodissaan, ilm. veljensä isäntönään talon töissä.</p> <p>Helena Pokkinen (Pockin) (23:106). Räsäällä Sarkisalo Tuomimäki. S. noin 1767 Räsäällä. K. 10.11.1802 Räsäällä. Helena avioitui samaan kyliin, mutta kuoli melko nuorena. 2 poikaa, joista vanhempi Tuomas haki emäntänstä myös Pokkisen suvusta (23:207 taulu 172).</p> <p>- Puoliso 16.12.1789 Räsäällä Pekka (Peter) Härkönen (Härköin) (23:107). Talollinen. Vanhemmat Thomas Härköin s. 1745 ja Anna Torckel s. 04.07.1722 Räsäällä Sarkisalon Tuomimäeltä. S. noin 1764 Räsäällä. K. 24.09.1833 Räsäällä. Pekka viljeli yhteistä tilaa velipuoli Johan Heintsen kanssa.</p> <p>Heikki (Henric) Pokkinen (Pockin) (23:108). Talollinen (Wård). S. noin 1774 Räsäällä. K. 01.01.1835 Räsäällä. (Käsko nautusta 49).</p>
<p>Taulu 47 (nautusta 45)</p> <p>IV. Tuomas (Thomas) Pokkinen (Pockin) (23:25). Tal. yhtiönies. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. noin 1733 Räsäällä. K. 28.07.1798 Räsäällä. Tuomas eli nuoruutensa Pokkisen kamariolo II suorperheessä, mutta näkyvästi hiitteen, avioituttuaan, veljeensä ja rakentamaan tämän kanssa uutta taloa, päästen viimeistään vuosinaan sen isännäksiin.</p> <p>- Puoliso noin 1759 Maria Pelkonen (Pelkon) (23:26). Emäntä. Isä Chenet Pelkon Räsäällä Mäekohasta (ei muita tietoja), S. noin 1738. K. 02.08.1802 Räsäällä. Maria lienee pitänyt toiseksi minäiksi uuteen taloon, jossa vanhana emäntänä oli vielä muutamaa vuotta anoppi, mutta pääsi tämän ja käytyä kuolua ensin yksin ja sitten toisen kälynsä kanssa sen emännäksi.</p>	<p>Taulu 48 (nautusta 47)</p> <p>V. Vilippo (Philip/-pus) Pokkinen (Pockin) (23:101). Talollinen (Wård). Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. 16.03.1761 Räsäällä. K. 18.03.1801 Räsäällä. Vilippo eli koko ikänsä synnyttökodissaan, päästen sen isännäksi setänsä ja isänsä kuoleman jälkeen, mutta kuoli heikin jo 40 v ikäisenä. On epävarma tieto, että 1. vmo olisi ollut Walborg Hännilän, jollon 1. lapsikin olisi tämän, mutta jäätely vahvistamattomana ilman henkimuoa.</p> <p>- Puoliso 13.12.1789 Pyhäjärvi Vappo (Walborg) Penttinen (Bengtjn/Penttn, en) (23:102). Emäntä. Vanhemmat Mathias Bengtin s. 1732 ja Catharina Tiira s. 1735 Pyhäjärven Rodolafavasta. S. 24.11.1764 Pyhäjärvi. K. 21.12.1825 Räsäällä. Vappo tuli minäiksi taloon, jossa emäntänä olivat anoppi ja tämän käly, päästen näiden kuoleman jälkeen itse emännäksi.</p>
<p>Taulu 49 (nautusta 47)</p> <p>V. Heikki (Henric) Pokkinen (Pockin) (23:108). Talollinen (Wård). Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. noin 1774 Räsäällä. K. 01.01.1835 Räsäällä. Heikki eli koko ikänsä synnyttökodissaan, päästen sen isännäksi vanhemman veljensä Vilpon kuoltua. Hän jäi talvan perintänsä näön viimeiseksi Pokkisen suvun hallitsijaksi. Ilman metsäpuutia perillisiä. Talon seuravaa omistajaa on tun-</p>	<p>Taulu 49 (nautusta 47)</p> <p>V. Heikki (Henric) Pokkinen (Pockin) (23:108). Talollinen (Wård). Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. noin 1774 Räsäällä. K. 01.01.1835 Räsäällä. Heikki eli koko ikänsä synnyttökodissaan, päästen sen isännäksi vanhemman veljensä Vilpon kuoltua. Hän jäi talvan perintänsä näön viimeiseksi Pokkisen suvun hallitsijaksi. Ilman metsäpuutia perillisiä. Talon seuravaa omistajaa on tun-</p>
<p>Taulu 63 (nautusta 44)</p> <p>III. Asprahan (Abraham) Pokkinen (Pockin) (23:5). Talollinen. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. noin 1706 Räsäällä. K.</p>	<p>VI. Lapsia</p> <p>Anna Pokkinen (Pockin) (23:231). S. (ei tietoa Sissa). K. ikä 5 v 10 kk 26.12.1794 Räsäällä.</p> <p>Tuomas (Thomas) Pokkinen (Pockin) (23:232). Tal. poika. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. 20.09.1790 Räsäällä. K. 03.03.1824 Räsäällä. Tuomas näkyvästi elineen koko ikänsä synnyttökodissaan pottamieheltä.</p> <p>Maria Pokkinen (Pockin) (23:233). S. 12.06.1794 Räsäällä. K. 24.05.1796 Räsäällä.</p> <p>Katri (Catharina) Pokkinen (Pockin) (23:234). S. 13.06.1796 Räsäällä. K. 17.03.1798 Räsäällä.</p> <p>Maria Pokkinen (Pockin) (23:235). S. noin 1798. Mariasta ei ole kuin yksi ainu merkintä Rk:ssa, joten hän lienee kuollut pian synnyttämänsä jälkeen.</p>
<p>Taulu 63 (nautusta 44)</p> <p>III. Asprahan (Abraham) Pokkinen (Pockin) (23:5). Talollinen. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. noin 1706 Räsäällä. K.</p>	<p>VI. Lapsia</p> <p>Maria Pokkinen (Pockin) (23:236). emäntä. Räsäällä Sarkisalo Hovimäki. S. 20.12.1803 Räsäällä. K. 17.01.1877 Räsäällä. Maria lakki minäiksi nappurin, oli emäntänä yli 50 v ja kasvatti suuren perheen, 10 lasta. Näkyvästi sitä, että hän olisi leskeksi jäätyään muuttanut Rannasaareen, mutta syv vätään on selvitettävä.</p> <p>- Puoliso 26.12.1824 Räsäällä Heikki (Henric) Luuikkonen (Laukkoin) (23:237). Vanhemmat Simon Luuikkon s. 1773 Riiä ja Catharina Kuron s. 1774 Räsäällä Sarkisalon Hovimäeltä. S. 02.12.1799 Räsäällä. K. 21.06.1847 Räsäällä. Heikin kotitalo oli jo 1600-luvulta alkaen Pokkisten maapuri ja talon olivat monien aikakauslehtien avioitettujen kautta sukutalaloja keskenään.</p> <p>Johannes Pokkinen (Pockin) (23:238). S. 29.05.1824 Räsäällä. K. 06.07.1824 Räsäällä.</p>

Karstulan Vahangan Ahosten suku

<p>Puoliso vihityy 26.12.1774 Viitasari: Maria Henriksdotter Lyytinen. Kaiso III:2.</p> <p>III:2 iää Maria Henriksdotter Lyytinen. Syntynyt 18.3.1757 Viitasari. Hilmo.²³ Kuollut 3.5.1808 Kivijärvi. Pudasjärvi.²⁴ Enääntä. Kuolletun kirjan mukaan Maria oli leski kuollessaan, mutta tieto on virheellinen, sillä hänen puolisonsa Erik kuoli vasta vuonna 1818. (Lapsi II:1, Isä IV:3, Äiti IV:4).</p>	<p>Matti s. 22.5.1791 Kivijärvi - k. 22.2.1860 Kivijärvi. Jauhoniemi. puoliso vihityy 22.3.1818 Kivijärvi. Jauhoniemestä kotoisin oleva talollisen tytär Maria Kristina Antnytytär Limatainen s. 1.3.1797 Kivijärvi, Jauhoniemi - k. 21.4.1880 Kivijärvi, Jauhoniemi.</p> <p>Henrik s. 28.7.1797 Kivijärvi - k. 12.1.1801 Kivijärvi.^{26,27} (Lapsi II:2, Isä IV:5, Äiti IV:6).</p>
<p>Puoliso vihityy 26.12.1774 Viitasari: Erik Henriksson Kokkinen. Kaiso III:1.</p> <p>III:3 iää Matts Johansson Larström. Syntynyt noin 1754.²⁵ Kuollut 20.2.1809 Kivijärvi. Pudasjärvi.</p> <p>Sotamies Hämeen jalkaväkirykmentin Kautalammin kompaniassa. Pudasjärven routu nro 62. Perhe tuli Kivijärvelle vuonna 1774. Asuivat Kivijärvellä Mannilan sotilastorpassa nro 62. Asunut sotapäivälukseen 4.4.1774. Todettiin rannaksi ja heikoksi 26.6.1800 ja siksi ehdotettiin eläkkeitä. Hän sai eläkkeeksi 5 rikkää vuonna 1801. Pituus 5 jalkaa 10 tuunaa eli noin 175 cm. Osallistui mm. Kustaan sotaan. Oli palveluksessa yhteensä 27 vuotta. Hänen muuntaman olleen kotoisin Pöytälamalla. Asui Pudasjärven sotilastorpassa nro 62.</p>	<p>Puoliso vihityy 12.2.1775 Viitasari: Catharina Samueldotter Paananen. Kaiso III:4.</p> <p>III:4 iää Catharina Samueldotter Paananen. Syntynyt 16.2.1755 Kivijärvi. Pudasjärvi, Mannila. Kuollut 22.3.1804 Kivijärvi. Leppilän sotilastorppa. (Lapsi II:2, Isä IV:7, Äiti IV:8).</p> <p>Puoliso vihityy 12.2.1775 Viitasari: Matts Johansson Larström. Kaiso III:3.</p>
<p>Lapsia:</p> <p>Riitta s. 3.4.1777 Kivijärvi - k. 2.6.1827 Karstula, Kalavasintki. puoliso vihityy 24.4.1797 Kivijärvi. Pudasjärvi: talollisen poika, talollinen Henrik Erikinpöytä Kokkinen s. 1.1.1776 Kivijärvi, Manninen, Vasikkala - k. 14.4.1859 Karstula, Vahanka.</p> <p>Johannes s. 24.2.1779 Kivijärvi - k. 25.2.1782 Kivijärvi.</p> <p>Potkalapsi syntyi kuolleena 11.4.1783 Kivijärvi.</p>	<p>III:5 iää Johan Johansson Savo. Syntynyt 24.1.1722 Veteli.²⁸ Kuollut 11.4.1797 Saarijärvi, Kalnari.</p> <p>Oli talollisena Vetelin kylässä Savon tilalla. Juhon ja Marketta muuttivat perheineen Vetelistä Saarijärvelle Mannilan tilalle nro 11 ja rippimerkitöiden perusteella asuivat tilalla vuosina 1783 - 1790. Muuttivat Kalmarin Muholan tilalle nro 7 ja rippimerkitöiden perusteella asuivat tilalla vuodesta 1791. Lapsista Tanelli, Matti ja Juhon muuttivat vanhempiensa kanssa perheineen Saarijärvelle.</p> <p>Marketta ja Juholla oli yhteensä ainakin 16 lasta, joista 11 kuoli nuorena. On todennäköistä, että elinolosuhteet heillä olivat tosi huonot ja vammaankin ruuasta oli putetta, koska suurin osa lapsista kuoli.</p>
<p>Maria s. 6.3.1785 Kivijärvi (Viitasaren rippikirjassa syntymävuosi 1782) - k. 1841 Karstula, Kalavasintki, Hämmälä: Marian I puoliso vihityy 10.11.1805 Kivijärvi: Vuokkosken kylästä Hilmon tilalla kotoisin oleva talollisen poika Juhon Mattinpöytä Kinnunen s. 23.1.1775 Viitasari. Hilmo - k. 1809 Viitasari. Hilmo. Juhon Kinnusen vanhemmat vihityy 30.1.1768 Kivijärvi: Matti Mattinpöytä Kinnunen s. 1739 - k. 1808 Viitasari. Hilmo ja Susanna Hemmingtytär Hämmäläinen s. noin 1740 - k. 29.2.1791 Viitasari. Hilmo. Marian II puoliso vihityy 8.10.1811 Viitasari: talollisen poika, talollinen Saarijärveltä Israel Israelinpöytä Hämmäläinen s. noin 1785 - k. 9.1.1865 Karstula, Kalavasintki, Hämmälä: Israelin vanhemmat: talollinen Israel Hämmäläinen s. noin 1753 - k. 4.10.1836 Karstula, Kalavasintki ja Liisa Samuelintytär s. noin 1758 - k. 17.3.1810 Karstula, Kalavasintki. Israel Israelinpöytä Hämmäläinen II puoliso vihityy 26.12.1842 Karstula: talollisen tytär Anna Kaisa Enkintytär Mäkelä s. 10.7.1810 Karstula, Vastinki, Mäkelä - eli vielä 1865 Karstula, Kalavasintki.</p>	<p>Lapsia:</p> <p>Mathias s. 1.11.1745 Veteli - k. 15.2.1746 Veteli. Anna s. 12.1.1747 - k. 4.6.1747 Veteli.</p> <p>Maria s. 4.4.1748 Veteli. puoliso vihityy 30.10.1768 Veteli: Räsyringistä kotoisin oleva talollisen poika Erik Erikinpöytä Aho s. 2.1.1746 Veteli, Aho. Muuttivat 1780 Korttejärvelle: Erik Ahon vanhemmat vihityy 12.10.1740 Veteli: Erik Olofinpöytä Aho s. 25.9.1719 Veteli - k. 22.11.1791 Veteli. Räsyrinki, Aho ja Kaisa Juhontytär Svarlock s. noin 1718 - k. 7.9.1771 Veteli, Räsyrinki, Aho.</p> <p>Marketta s. 4.6.1749 Veteli. puoliso vihityy 7.12.1777 Veteli: renki Henrik Pekanpöytä Taimen s. noin 1750. Marketta ja Henrik muuttivat tilalla Kivijärvelle 1780.</p>

Sovio-Sovelius –suku

- V Taulu 10 Kasso taulu 4
Catharina Floor, os. Soudenia (Sovio)
s. 1666 Raahessa
Haudattu 04. 01. 1736.
- Vanhemmat: *Mikkel Bertilsson Sovio ja Catarina Auctorhojstr Davel*.
Puoliso: Eric Floor, s. 1659, k. 10. 12. 1706. Raahelainen kauppias. Piti myös keuhkoveria 1690-luvulla. Kamp. Kassanhoitaja 1694, Porvarikaartin väkijä 1695, Kuoli Tukholman matkalla 05. 08. 1706. Haudattu Raahessa 10. 09. *Eric Floorin sisä Lars Floor*. Suku päättyen Raahen kantoortissa.
- Lapsi: VI
Elisabeth Floor, s. 1685 Raahessa. (Ervast) T 11
- Catharina Floor, s. 05. 10. 1689, k. (ennen 13. 12.) 1727 lapsivuoteeseen.
Puoliso: Vihity 29. 03. 1726. *Jonas Sundelin*. Kauppias Raahessa. Ylioppilas. Muutti Kokkolaaan vaimon kautilaan.
- Lapsi: VII *Jonas Sundelin*, s. 1727. Kihlakunnan kirjuri Kokkolassa.
Puoliso: Vihity 27. 06. 1723. Sitkajoen apupöytä *Petrus Schroderus*, k. 1748
Pöytäkirjassa
- Lars Floor*, s. 27. 05. 1693, k. 06. 1693.
Anna Floor, s. kast. 26. 12. 1696, haudattu 07. 07. 1697.
Henrik Floor, s. 01. 05. 1697, haudattu 06. 1697.
Johannes Floor, s. 03. 04. 1699, haudattu 14. 05. 1699.
- VI Taulu 11 Kasso taulu 10
Elisabeth Ervast os. Floor
s. 1685 Raahessa
k. 20. 03. 1749 Raahessa.
- Vanhemmat: *Eric Floor ja Catharina Sovio*
Puoliso: Vihity 1708. Saloisten nimismies *Daniel Ervast*, s. 1673, k. 24. 08. 1743 Paitioella. Haudattu Raahen kirkkoon. Asuivat Märsylän talossa Paitioella, joka oli Paitioen vanhimpiä taloja ja nimismiehen virkatalo. Lavonomaistaja 1707. Nimismies jo ainakin 1723. Saa v. 1742 venäläiseltä kerralla *Kuudermannilla* määtyksen kerätä rahaväen kaikki edellisellä vuonnalla jneet aseet. Eivät totolisi, kasakat keräisivät aseet ja nimismies vapautettiin.
- Lapsi: VII
Brita Ervast, s. 26. 10. 1709. (Jurelius) T 12
Ericus Ervast, s. 03. 07. 1710, k. 09. 07. s.v. Raahessa.
Henric Ervast I, s. 28. 07. 1711 Raahessa, k. 18. 01. 1760 Paitioella. Saloisten ja Sitkajoen pöytäkirjuri 1731. T 13
Daniel Ervast, s. 05. 05. 1714, k. isovanhän aikana s.v.
Juhana Ervast, s. 09. 05. 1719 pakomatalla.
Catharina Ervast, s. 13. 06. 1723 (Oisto), T 14
Elisabeth Ervast, s. 19. 11. 1725, k. 13. 06. 1760 Raahessa
Puoliso: 1. Vihity 06. 1756. Raahelainen porvari *Johan Örn*, s. 05. 12. 1732, k. 20.
01. 1805 Raahessa. *Johan Örnin*
2. puoliso *Katarina Matintytär Hedman*, s. 1737. Örn- suvun kantaisä oli rihaili, joka tuli pormestari *Henrik Corren* mukana Raahen.
Lapsi: VII 1. *Gustaf Örn*, s. 22. 11. 1756
2. *Brita Örn*, s. 02. 10. 1761.
- Margareta (Greta) Ervast*, s. 07. 12. 1727, k. 16. 04. 1771 Raahessa kinkokunn.
Puoliso: Saloisten nimismies *Gabriel Christoffer Frimodig*, s. 29. 01. 1727 Raahessa, k. 10. 05. 1753 Paitioella.
Lapsi: VIII *Brigitta Catharina Frimodig*, s. 17. 02. 1752
- VII Taulu 12 Kasso taulu 11
Brita Jurvelius os. Ervast
s. 1685 Raahessa
k. 05. 05. 1771 Raahessa
- Puoliso: *Joseph Jurvelius*, s. 11. 11. 1702, k. 03. 08. 1749 Raahessa. Porvari ja kauppias.
Lapsi: VIII *Elisabetha Jurvelius*, s. 05. 04. 1736
- Daniel Jurvelius*, s. 23. 09. 1737.
Michael Jurvelius, s. 22. 02. 1739.
Josephus Jurvelius, s. 04. 06. 1743. Kunnaneina *Johan ja Christina Sovelius*.
Henricus Jurvelius, s. 21. 04. 1746
Catharina Jurvelius, s. 27. 05. 1747
Johannes Jurvelius, s. 13. 12. 1749
- VII Taulu 13 Kasso taulu 11
Henrik Ervast I
s. 28. 07. 1711 Raahessa
k. 18. 01. 1760 hinkuvykään Paitioen Märsylässä.
- Vanhemmat: *Daniel Ervast ja Elisabeth Floor*
Puoliso: *Anna Brita Junellius*, s. 15. 01. 1716, k. 05. 12. 1803
2. aviossa pöytäkirjuri *Sven Nordmannin* kanssa, s. 1732, k. 1767.
Vanhemmat: Kausanon kirkkoherra *Olav' Junellius ja Brita Bonellius*.
- Lapsi: VIII *Daniel Ervast*, s. 11. 07. 1738 Raahessa, k. 12. 06. 1819 Sitkajoen Ylioppilas 1758.
Mäännittävät 1764. Niin.
- Brita Ervast*, s. 14. 05. 1740 Raahessa, k. 27. 05. s. v. Hand. Raahen kirkkoon.
Henrik Ervast II, s. 12. 12. 1741 Raahessa. T 15
Olav' Ervast, s. 30. 05. 1745 Raahessa, k. steillä 22. 08. 1818. Talonomaistaja. T 17
Elisabet Ervast, s. 23. 04. 1747 Raahessa, k. steillä 21. 08. 1748.
Johannes Ervast, s. 25. 06. 1750. Muutti Sitkajolle 1769 ja Torstion 1770.

Heikkisten suku – Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala

Heikkinen Olavi (ola17)

Talollinen Kuopion piitjän Peltoniemen kylässä. Olavi syntyi noin 1640 ja hänen isänsä oli Lauri Heikkinen (laa5). Puolisoa Olavilla oli Anna Kasurinen ja heidän viiksimuusensa oli 1670.

Lapsia:

*Olavi, k. 28.08.1677. *Juho, s. 1678. (juh10). *Kaisa, s. 1679.

Olavi asui Peltoniemen kylässä talossa, jolle myöhemmin annettiin rekisterinumero 3.

Heikkinen Olavi (ola18)

Isoellinen Niisian piitjänä. Olavi syntyi 07.09.1823 Peltoniemellä. Hänen vanhempiensa olivat Olavi Heikkinen (ola13) ja Regina Hyvärinen. Olavi oli 3 kertaa naimissa. Anna Liisa Vennäläisen kanssa hänet vihittiin 17.06.1849. Anna Liisa syntyi 12.08.1822 ja kuoli 05.03.1865. Reelin kahden vuoden kotina oli 29.12.1867 Olavi vihittiin Kaisa Korhosen, joka syntyi 01.08.1841. Kaisan elämä ja avioliitto ei kestänyt kaunaa, sillä hän kuoli jo 04.06.1868. Keuhki 1868 oli nätkävuosista kaikkein tappavina. Olavi oli taas vain kaksi vuotta leskenä. Hän ja Anna Kaisa Hälikkainen solmivat avioliiton 19.09.1870. Anna Kaisa syntyi 08.01.1827.

Lapsia:

Ensi avio: *Juho Petteri, s. 02.01.1850. (juh24). *Eeva Sohvi, s. 23.06.1851.

Olavi asui renkinä ja itsellisenä seuravilla patikkakunnilla: Peltoniemi 1832-41, Vuonjärvi 3 1841-42, Niisiä 14 1842-43, Sydänmaa 3 1843-47, Siikajärvi 1 1847-48, Karaslahti 13 1848-49, Murtolahti 3 1849-50, Sankimäki 3 1850-51, Sankimäki 1 1851-52 ja Sankimäki 5 1852. Tuokemus loppui vuoteen 1859.

Heikkinen Olavi (ola19)

Talollinen Kuopion piitjän Riisaweden kylällä. Olavi syntyi 1809 ja kuoli 19.03.1876. Hänen vanhempiensa olivat Olavi Heikkinen (ola28) ja Leena Vartiainen. Puolisoonsa Olavi sai 25.03.1838 Leena eli Helena Petenytär Miettisen, joka syntyi 18.12.1813 ja kuoli 09.09.1895.

Lapsia:

*Olavi, s. 17.12.1838. (ola21). *Leena, s. 27.07.1840, puoliso Antti Miettinen, s. 11.09.1835. *Loviisa, s. 25.10.1842, k. 26.06.1872. Puoliso Aukusti Miettinen, s. 04.05.1845. Heidet vihittiin 22.06.1873. *Petteri, s. 30.08.1845, k. 08.04.1846. *Marta, s. 20.04.1847, puoliso sisar Loviisan leski Aukusti Miettinen, s. 04.05.1845. Heidet vihittiin 18.07.1867. *Petteri, s. 19.07.1849. (pek18).

Olavi asui Riisaweden kylällä talossa n:o 1 Heikkilä ja Oranieni.

Heikkinen Olavi (ola20)

Talollinen Niisian piitjän Peltoniemen kylässä. Olavi syntyi 01.02.1789 ja kuoli 31.08.1849. Hänen vanhempiensa olivat Antti Heikkinen (ant16) ja Riitta Kaisa Heikkinen. Puolisoa Olavilla oli Helena Pekanytär Härmäläinen, joka syntyi 1785. Heidet vihittiin 06.09.1812.

Lapsia:

*Riitta Tiina, s. 00.00.1814. *Urhikka, s. 00.00.1816, puoliso Heikki Holopainen.

Olavi asui koko ikänsä Peltoniemen kylällä Pirttimäen talossa n:o 3/6.

Heikkinen Olavi (ola21)

Talollinen Kuopion piitjän Riisaweden kylässä. Olavi syntyi 17.12.1838 ja kuoli 19.12.1914. Hänen vanhempiensa olivat Olavi Heikkinen (ola19) ja Leena Miettinen. Puolisoa hänellä oli Loviisa Pulkonen, joka syntyi 22.06.1836 ja kuoli 28.12.1915. Heidet vihittiin 27.12.1868.

Lapsia:

*Petteri, s. 03.06.1869, k. 08.07.1871. *Juho, s. 17.12.1870. (juh9). *Petteri, s. 30.07.1872, k. 30.07.1872. *Olavi, s. 15.09.1873. (ola35). *Petteri, s. 16.09.1875. (pek19).

Olavi asui Riisaweden kylällä talossa n:o 1 Heikkilä ja Oranieni.

Heikkinen Olavi (ola22)

Tämä Olavi, joka voi olla myös Heikkinen, mainitaan henkikirjassa 1672 Vuodjärven kylällä ja 1674 Sävärilän kylällä.

Heikkinen Olavi (ola23)

Torppari Kuopion piitjän Kasurilan kylällä. Olavi syntyi 25.04.1748 Jännevirralla ja kuoli 20.11.1791. Hänen vanhempiensa olivat Paavo Heikkinen (paat2) ja Kerttu Lappalainen. Puolisoonsa Olavi sai 10.05.1772 Riitta Riisanytär Julikusen Kasurilasta. Riitta syntyi 1751.

Lapsia:

*Risto, s. 15.12.1773. (ris2). *Anna Tiina, s. 04.03.1776, sisko. *Paavo, s. 04.12.1778. (paat0). *Pekka, s. 17.01.1782. *Sakari, s. 01.01.1786. *Riitta Tiina, s. 23.12.1788, samu lastenkirjassa. Kaikki lapset syntyivät Kasurilassa.

Olavi viihteli torppaansa Kasurilan kylällä talossa n:o 2.

Heikkinen Olavi (ola24)

Talollinen Kuopion piitjän Rytöän kylällä. Olavi syntyi 1676 ja kuoli 11.10.1723 Lappeenrantaan matkalla. Hänen isänsä oli Pekka Heikkinen (pek5). Puolisoa Olavilla oli Inga Toivonen, joka ei leskenä ainakaan vielä 1735.

Lapsia:

Ypäjän Levomäen torpan vaiheita

<p>6. SUKUPOLVI</p> <p style="text-align: center;">TAVU 24 (vuolista 23)</p> <p>Nina Marianne Mäkinen, Heureka, Soderlund, Heureka, (Äiti: Sofi Hannele Pistoili, Mäkinen, Heureka) s. 30.4.1973 Turku. Puoliso, Hans Soderlund, Vähry 1996, eroonnet 2000. Lapset: Lari Valdemar Soderlund, s. 10.6.1996 Raisio, k. 13.6.1996 Raisio. Anna Eerika Soderlund, s. 24.6.1997 Raisio. Joni Christian Soderlund, s. 13.4.1999 Raisio.</p> <hr/> <p>6. SUKUPOLVI</p> <p style="text-align: center;">TAVU 25 (vuolista 23)</p> <p>Toini Michael Mäkinen, Heureka, (Äiti: Sofi Hannele Pistoili, Mäkinen, Heureka) s. 31.7.1974 Turku. Puoliso, Tina Kotola, Heureka, s. 4.1.1978. Lapset: Aleksi Heureka, s. 30.4.2002 Raisio.</p>	<p>4. SUKUPOLVI</p> <p style="text-align: center;">TAVU 28 (vuolista 10)</p> <p>Eino August Pistoili, Sahlajoki, (Äiti: Maria Rakel Levonen, Pistoili) s. 10.9.1925 Somero, k. 25.3.2005 Turku. Puoliso, Aula Pistoili, Sahlajoki, Einoon annutti oli metilialilla ja Aina tot pehceille elantoo oumpeljaan. Lapset: Arto Pistoili, Sahlajoki, s. 5.4.1954 Turku.</p> <p style="text-align: center;"><i>Eino ja Ayla</i></p>
<p>4. SUKUPOLVI</p> <p style="text-align: center;">TAVU 26 (vuolista 10)</p> <p>Laila Lemmity Pistoili, Virmalleino, (Äiti: Maria Rakel Levonen, Pistoili) s. 18.8.1921 Koski TI. Puoliso, Lauri Johannes Virmalleino, s. 11.8.1912 Hälsko. Vähry 7.11.1943 Uskela. Lapset: Aula Rakel Virmalleino, Anneli Maria Virmalleino, k. 14.8.1946. Aini Virmalleino, Sirkka-Liisa Virmalleino, Kari Tapio Virmalleino, s. 7.7.1951 Kumpjoki, k. 16.6.2005 Kaarina. Matti Virmalleino, Pekka Virmalleino.</p> <hr/> <p>5. SUKUPOLVI</p> <p style="text-align: center;">TAVU 27 (vuolista 20)</p> <p>Aula Rakel Virmalleino, (Äiti: Laila Lemmity Pistoili, Virmalleino) s. 10.1.1944 Uskela. Puoliso, Toini August Pesonen, s. 10.8.1939 Karsimäki. Lapset: Eija Kaarina Pesonen, s. 1969. Mia Jenny Pesonen, s. 1980.</p>	<p>5. SUKUPOLVI</p> <p style="text-align: center;">TAVU 29 (vuolista 28)</p> <p>Arto Pistoili, Sahlajoki, (Äiti: Eino August Pistoili, Sahlajoki) s. 5.4.1954 Turku. Insoörit. Avoopuoliso, Irmeeli Eino, s. 14.6.1956 Mnsku, Fannasenti. <i>Irmeeli ja Arto</i></p> <p>4. SUKUPOLVI</p> <p style="text-align: center;">TAVU 30 (vuolista 10)</p> <p>Elia Kyllikki Pistoili, Björn, (Äiti: Maria Rakel Levonen, Pistoili) s. 24.4.1930 Somero. Puoliso, Reino Juhani Björn, s. 15.7.1932, k. 5.8.1993. Lapset: Veikko Oskari Björn, s. 11.12.1953 Uskela Hanni Juhani Björn, s. 8.6.1955 Raisio Sanni Helena Björn, s. 13.3.1957 Paunio Markku Tapio Björn, s. 2.4.1959 Paunio, k. 11.3.2009 Alstano</p> <p style="text-align: center;"><i>Elia Kyllikki ja Juhani Jesse Tapio Björn</i></p>